МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бізнес - адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: «Управління інвестиційними процесами на промисловому підприємстві»

Виконав : студент 2 курсу, групи 8.0731-зед
спеціальності 073 Менеджмент освітньої програми Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
Барановський В. Ю.
Керівник : доцент кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, доктор наук державного управління, доцент
Оргієць О. М.
Рецензент : завідувач кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, доктор наук з державного управління, професор
Бікулов Д. Т.

Запоріжжя – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет менеджменту
Кафедра бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр
Спеціальність 073 Менеджмент
Освітня програма Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
Д.Т. Бікулов
«____» _____2023 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Барановський Володимир Юрійович

1. Тема роботи «Управління інвестиційними процесами на промисловому підприємстві»
керівник роботи: Оргієць О. М., доцент кафедри бізнес-адміністрування і менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, доктор наук державного управління, доцент
затверджені наказом ЗНУ від 15.06.2023 року № ____ 887-с

2. Строк подання студентом роботи 23.11.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи навчальні посібники, монографії, періодичні та аналітичні вітчизняні та зарубіжні матеріали, фінансова звітність підприємства, інтернет ресурси

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1. ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ
2. ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ
3. УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) ___
16 таблиць
18 рисунків

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Оргієць О. М.		
2	Оргієць О. М.		
3	Оргієць О. М.		

7. Дата видачі завдання 10.06.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи у наукового керівника.	10.06.2023	
2.	Затвердження змісту роботи.	11.06.2023	
3.	Огляд літератури за темою кваліфікаційної роботи.	12.06.23-16.06.23	
4.	Розробка чернетки І розділу кваліфікаційної роботи.	17.06.23-23.06.23	
5.	Написання І розділу кваліфікаційної роботи.	24.06.23-27.06.23	
6.	Збір розрахунково-аналітичного матеріалу за темою.	28.06.23-25.07.23	
7.	Розробка чернетки ІІ розділу кваліфікаційної роботи.	26.07.23-29.08.23	
8.	Написання ІІ розділу кваліфікаційної роботи.	30.08.23-06.09.23	
9.	Розробка чернетки ІІІ розділу кваліфікаційної роботи.	07.09.23-14.09.23	
10.	Написання ІІІ розділу кваліфікаційної роботи.	15.09.23-29.10.23	
11.	Оформлення кваліфікаційної роботи згідно вимог.	30.10.23-02.11.23	
12.	Попередній захист кваліфікаційної роботи.	09.11.2023	
13.	Проходження нормоконтролю.	09.11.23-22.11.23	
14.	Подання кваліфікаційної роботи на кафедру.	23.11.2023	
15.	Захист кваліфікаційної роботи.	грудень 2023	

Студент _____ В. Ю. Барановський
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ О. М. Оргієць
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ Т. М. Магомедова
(підпис) (ініціали та прізвище)

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РАБОТУ МАГІСТРА…….2
РЕФЕРАТ…….4
ABSTRACT …….5
ВСТУП …….6
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ …….10
1.1 Теоретичні визначення поняття «інвестиції» ……..10
1.2 Класифікація інвестицій …….15
1.3 Основні учасники інвестиційної діяльності ……..20
РОЗДІЛ 2 ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ……..26
2.1 Тенденції розвитку промисловості в Україні ……26
2.2 Економіко-організаційна характеристика діяльності ТОВ «ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ» ……32
2.3 Аналіз впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на інвестиційний розвиток підприємства ……39
РОЗДІЛ 3 УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ……..…47
3.1 Оцінка інвестиційних процесів на промисловому підприємстві…….. 47
3.2 Сучасний досвід залучення інвестицій ……..….54
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ…….……62
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ ……65

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра: 68 с., 15 рис., 18 табл., 46 джерел.

Об’єктом дослідження є ТОВ «ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ».

Інформаційною базою дослідження є навчальні посібники, статті, монографії, дисертаційні дослідження з вивченої проблеми, а також нормативно-правове регулювання, статистична та інша інформація про підприємство.

Сучасний розвиток промислових підприємств неможливий без впровадження інноваційних підходів, що визначає актуальність дослідження інвестиційнної політики.

Метою даної роботи є визначення ефективності інноваційно-інвестиційного проекту ТОВ «ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ», а також сформулювати основні напрями активізації реалізації інноваційних проектів у діяльність промислових підприємств, що спеціалізуються на виробництві трубної продукції.

Під час дослідження використовувалися описовий, аналітичний та моделюючий методи. Аналізувалися основні тенденції випуску трубної продукції на внутрішньому та міжнародному ринках, а також досліджувався стан та перспективи підприємницької діяльності у трубній галузі України.

Аналіз інноваційного проекту ТОВ «ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ» вказує на його важливість та високий потенціал для впровадження інновацій у виробництво трубної продукції. Додатковим кроком є створення відділу бенчмаркетингу для аналізу конкурентів та розширення ринків збуту.

Висновки дослідження вказують на необхідність активізації інноваційної політики промислових підприємств, а також впровадження нових методів аналізу та маркетингу, що сприятиме ефективнішому взаємодії з конкурентами та розширенню ринків збуту.

Можливі напрями подальших досліджень включають вивчення впливу інновацій на економіку, розробку стратегій підтримки інновацій в промисловості, а також оцінку соціального впливу інноваційних проектів

ІНВЕСТИЦІЇ, ІННОВАЦІЇ, ПРОЄКТ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ДОХОДНІСТЬ, ПЕРІОД ОКУПНОСТІ

ABSTRACT

Master's Thesis: 68 pages, 15 figures, 18 tables, 46 sources. The object of the research is LLC "INTERPIPE NIKO TUBE". The information base of the study includes educational materials, articles, monographs, dissertation research on the studied problem, as well as regulatory framework, statistical, and other information about the enterprise. The contemporary development of industrial enterprises is impossible without the implementation of innovative approaches, which determines the relevance of researching investment policy. The aim of this work is to determine the effectiveness of the innovative-investment project of LLC "INTERPIPE NIKO TUBE" and formulate the main directions for activating the implementation of innovative projects in the activities of industrial enterprises specializing in the production of pipe products. During the research, descriptive, analytical, and modeling methods were used. The main trends in the production of pipe products on domestic and international markets were analyzed, as well as the state and prospects of entrepreneurial activity in the Ukrainian pipe industry. The analysis of the innovative project of LLC "INTERPIPE NIKO TUBE" indicates its importance and high potential for the implementation of innovations in the production of pipe products. An additional step is the creation of a benchmarking department to analyze competitors and expand market outlets. The conclusions of the study point to the need to intensify the innovative policy of industrial enterprises and introduce new methods of analysis and marketing that will contribute to more effective interaction with competitors and expand market outlets. Possible directions for further research include studying the impact of innovations on the economy, developing strategies to support innovations in the industry, and assessing the social impact of innovative projects.

KEYWORDS: INVESTMENTS, INNOVATIONS, PROJECT, EFFICIENCY, PROFITABILITY, PAYBACK PERIOD

ВСТУП

Термін «інвестиції» має латинське походження - investure (одягати), в економічну теорію та практику це поняття прийшло з англійської мови - to invest (вкладати). У загальному тлумаченні інвестиції розглядають як вкладення капіталу з метою його подальшого збільшення. Як економічну категорію, інвестиції визначають як економічні відносини, які виникають у процесі розширеного відтворення щодо використання накопиченої частини створеного продукту з метою збільшення кількості та поліпшення якості виробничого та фінансового капіталу. Інвестиції можна визначати, як «грошові кошти, цінні папери, інші права, що мають грошову оцінку, вкладені в об'єкти підприємницької та (або) іншої діяльності з метою отримання прибутку та (або) досягнення іншого корисного ефекту».

Однією з найважливіших господарських задач, яку повинні вирішувати підприємства, є вигідне вкладення грошових ресурсів з метою отримання максимального доходу. Успішне виконання інвестиційних завдань на тому чи іншому етапі розвитку підприємства може мати визначальне значення для його подальшої роботи. На практиці, як правило, існує кілька варіантів виконання кожного окремого завдання, а також безліч різноманітних факторів, які сприяють і одночасно заважають досягненню задуманих результатів. Це означає, що кожного разу, коли керівництво підприємства вирішує питання щодо вибору інвестиційного проекту, важливо приймати правильне управлінське рішення. У наш час, коли держава веде активну політику з імпортозаміщення, проблема підвищення ефективності інвестиційного процесу є однією з найважливіших. Для забезпечення стабільного поступового розвитку та досягнення конкурентоспроможності на ринку підприємствам необхідно збалансований, обгрунтований підхід до управління інвестиційними ресурсами підприємства.

Актуальність теми дослідження, присвяченої управлінню інвестиційними проектами промислового підприємства, визначається стрімкими змінами в економічному середовищі, які вимагають від підприємств ефективного

використання інвестиційних ресурсів для забезпечення конкурентоспроможності та стійкого розвитку. Промислові підприємства, конкуруючи на глобальному ринку, знаходяться під тиском зростаючих вимог до інноваційності, якості, екологічної безпеки та ефективності виробництва.

Об’єктом даного дослідження є процес управління інвестиційними проектами на промислових підприємствах, а предметом – розробка та впровадження стратегій управління для досягнення оптимальних результатів у реалізації проектів.

Актуальність обраної теми полягає в необхідності пристосування стратегій управління інвестиційними проектами до сучасних викликів, що стоять перед промисловими підприємствами. Сучасне господарське середовище вимагає від підприємств активного впровадження інновацій, оптимізації виробництва та забезпечення сталого росту.

Мета дослідження – розробити та впровадити ефективні стратегії управління інвестиційними проектами для забезпечення успішної реалізації та досягнення стратегічних цілей промислового підприємства.

Завдання дослідження:

1. Аналіз сучасних тенденцій у сфері управління інвестиційними проектами на промислових підприємствах.

2. Визначення основних факторів, що впливають на ефективність управління інвестиційними проектами.

3. Розробка стратегій управління інвестиційними проектами, спрямованих на забезпечення сталого росту та конкурентоспроможності промислового підприємства.

4. Впровадження розроблених стратегій та оцінка їхньої ефективності на практиці.

5. Формулювання рекомендацій щодо вдосконалення управлінської політики в галузі інвестиційних проектів на промислових підприємствах.

Методологія дослідження базується на комплексному аналізі наукових праць, законодавчих актів, а також на використанні методів експертного

оцінювання та математичного моделювання для розробки та впровадження стратегій управління інвестиційними проектами.

Очікується, що результати дослідження нададуть промисловому підприємству можливість оптимізувати свою діяльність, підвищити ефективність управління інвестиційними проектами та досягти стратегічних цілей у сучасних умовах господарювання.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків і рекомендацій, переліку посилань та додатків.

Загальний обсяг роботи – 55 сторінок, перелік посилань включає 45 найменувань.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

1.1 Теоретичні визначення поняття «інвестиції»

Термін «інвестиції» має латинське походження від слова «inwest», що означає «одягаю», «вкладаю». Дослівно з англійської (investment) та німецької (Investition) мов капітальні вкладення або інвестиції. Різноманітність визначень свідчить про складність та багатогранність цього економічного поняття.

На сьогодні, завдяки численним дослідженням вітчизняних і загріжних економічних фахівців, існує безліч підходів до визначення інвестицій. Розглянемо деякі з них (табл. 1.1):

Таблиця 1.1 – Різні тлумачення категорії «інвестиції»

1. Інвестиції	це потік вкладених коштів, відвлечених з конкретною метою від безпосереднього споживання [16, с. 129].
2. Інвестиції	це матеріальні та інтелектуальні цінності, які вкладаються в об’єкти підприємницької діяльності з метою отримання прибутку або досягнення іншого корисного ефекту [21, с. 137].
3. Інвестиції	це грошові кошти, цінні папери, інша власність, включаючи майнові права, інші права з грошовою оцінкою, які вкладаються в об’єкти підприємницької та/або іншої діяльності з метою отримання прибутку та/або досягнення іншого корисного ефекту [5, с. 481].
4. Інвестиції	це капітал, вкладений з метою отримання прибутку в майбутньому. Це вкладення повинно компенсувати інвесторові відкладене споживання, очікуваний ріст загального рівня цін та невизначеність отримання майбутнього доходу (ризик) [26, с. 201].

Отже, інвестиції - це більш об’ємна економічна категорія, яка включає в себе, крім вкладень у відтворення основних фондів, також інвестиції в оборотні та фінансові активи, окремі види нематеріальних активів.

Термін «інвестиції» включає кілька аспектів - це довгострокові вкладення капіталу як у внутрішній, так і у зовнішній економіці. Виділяють фінансові (пов'язані з придбанням цінних паперів) і реальні інвестиції (вкладення капіталу в промисловість, сільське господарство, будівництво тощо).

В загальному розумінні інвестиції забезпечують необхідний механізм для фінансування зростання та розвитку економіки. Інвестиції можуть виступати як засіб розміщення капіталу з метою збереження або зростання його вартості та приносити позитивний дохід. Інвестиції - це не просто вільні гроші, які можуть втратити свою вартість через інфляцію, але ресурси, які повинні приносити прибуток та бути доходними.

За визначенням інших авторів, «інвестування» означає віддачу грошей сьогодні з метою отримання більшої вигоди у майбутньому. Це відбувається за рахунок вкладення коштів та визначеної суми. Винагорода приходить пізніше, і часто її розмір залишається невизначеним заздалегідь.

Також термін «інвестиції» може використовуватися для опису витрат ресурсів з метою отримання доходу протягом тривалого періоду. Деякі автори обмежують це поняття лише фінансовими інвестиціями, вважаючи їх вкладенням у цінні папери та похідні для отримання майбутніх доходів. Інші, навпаки, обмежують інвестиції лише реальними (капітальними), охарактеризовуючи їх як кошти, вкладені у придбання (створення) необоротних активів, які знецінюються з часом (будівлі, машини, устаткування), та активи, які не знецінюються (земля), їх поліпшення (модернізація), монтаж та інші витрати в матеріальні активи для отримання позитивних результатів протягом тривалого періоду.

В економічній системі тимчасово вільні грошові кошти (збереження) можуть належати різним особам - фізичним, юридичним, державі, суб'єктам федерації, муніципальним утворенням. Саме вони здійснюють процес інвестування, виступаючи суб'єктами інвестицій.

Будь-яке підприємство в певному відношенні пов'язане з інвестиційною діяльністю. Прийняття рішень щодо інвестування та оцінка їх ефективності ускладнюється різними факторами:

- вид інвестицій;
- вартість інвестиційного проекту;
- обмеженість фінансових ресурсів, доступних для інвестування;
- ризик, пов’язаний з прийняттям рішення.

Виділяють кілька основних напрямків інвестиційної діяльності підприємства [18]:

- оновлення та розвиток матеріально-технічної бази;
- збільшення обсягів виробничої діяльності;
- освоєння нових видів діяльності.

Усі ці напрямки в певній мірі пов’язані з певною ймовірністю ризику. Наприклад, оскільки освоєння нових видів діяльності безпосередньо пов’язане із нестабільністю ринку та потребою в кінцевому продукті, виникає дуже суттєвий ризик для інвестора, оскільки потрібен детально розроблений бізнес-план для нового виду діяльності.

Для того щоб інвестор прийняв рішення про інвестування в об’єкт, він повинен переконатися в тому, що вкладені кошти будуть йому відшкодовані, в першу чергу, а вдруге, що прибуток, який він отримає від інвестування, буде достатній для компенсації тимчасового відмову від використання запланованих для інвестування коштів, а також ризику невіддачі його коштів.

Об’єктом інвестицій виступають активи (інструменти), в які (чи через які) вкладаються інвестиції.

Основна мета інвестування полягає в пошуку і визначенні способу вкладення інвестицій, за якого забезпечується необхідний рівень доходності та мінімальний ризик [2].

Характерними ознаками інвестицій є (рис. 1.1):

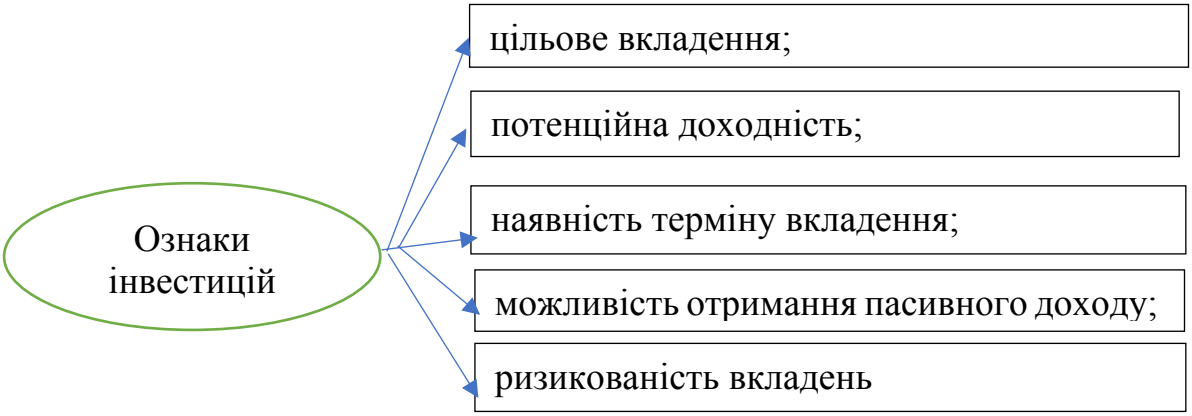

Рис. 1.1 - Ознаки інвестицій

Перші концепції інвестицій та стимулювання інвестиційного процесу виникли в роботах меркантилістів у XV-XVII століттях, зокрема Т. Мена (1571-1641), Ж. Кольбера (1619-1683) та інших. Вони підкреслювали, що торговельний капітал є джерелом багатства та інвестицій, яке формується завдяки успішним зовнішньоторговельним операціям. Їх інноваційні ідеї сприяли цілеспрямованому вкладенню державного капіталу у мануфактурне виробництво, науку, освіту та розвиток промислової та торговельної інфраструктури.

У подальшому французькі економісти XVII-XVIII століть, зокрема фізіократи Франсуа Кене (1694-1771), Жан Тюрго (1727-1781) та інші, розвивали свої ідеї, вважаючи землю єдиним джерелом багатства. Ф. Кене визначав «інвестиції» як суму початкових авансів або капітальних вкладень з метою отримання доходів та розглядав їх як витрати, що визначають вартість товарів. Він особливу увагу приділяв авансуванню капіталу у сільське господарство, роблячи його першим вченим, що досліджував раціональність інвестицій в аграрний сектор [11].

Термін «інвестиції» походить від латинського слова «investure» (облягання). У економічну теорію це слово потрапило з англійської мови - to invest (вкладати) [5]. На сьогодні цей термін активно використовується як в економічній літературі, так і в повсякденному житті. Існує кілька визначень поняття «інвестиції», розглянемо деякі з найбільш актуальних:

1. Довгострокові вкладення капіталу в промисловість, сільське господарство, транспорт та інші сфери господарства з метою отримання прибутку (доходу).

2. Довгострокові вкладення коштів (грошових, матеріальних), інтелектуальних цінностей в межах країни чи за її межами в різні сфери (підприємства, програми тощо) з метою розвитку виробництва, отримання прибутку чи інших кінцевих результатів (наприклад, природоохоронні, соціальні).

3. Довгострокові вкладення державного чи приватного капіталу в різні галузі економіки з метою отримання прибутку [11].

Інвестиційна діяльність - це сукупність практичних заходів для реалізації фінансових та нефінансових інвестицій. Інвесторами є особи, які здійснюють інвестиції. Інвестиційне рішення - це вирішення про вкладення фінансових ресурсів в інвестиційний проект на достатньо тривалий термін при значній ступені ризику.

Протягом різних періодів різні економічні школи по-різному трактували термін «інвестиції». Наприклад, представники неокласичної економічної школи визначають інвестиції через обсяг попиту на ресурси цих інвестицій.

Капітальні вкладення розглядалися як ключовий економічний показник, що характеризує діяльність будівельного комплексу. Під цим терміном розуміли економічну категорію, яка відображає вартість ресурсів загальної суспільної праці (живої та вартісної), спрямованих у плановому порядку на відтворення виробничого апарату, потужностей та споруд виробничого значення, а також об’єктів та галузей непромислового сектора. Однак дане визначення розкриває лише економічний аспект цього поняття. Під об’єктом інвестиційної діяльності розуміється предмет вкладання коштів безпосередньо інвесторами. До об’єктів інвестиційної діяльності належать новозбудовані та модернізовані виробничі та непромислові основні фонди та оборотні засоби у всіх галузях та сферах національної економіки. Наявність основних фондів і їх якісний рівень є матеріальною основою зростання економіки. При цьому обов’язковою умовою є їх постійний розвиток і удосконалення. Обсяги капіталоутворюючих інвестицій

і їх зростання відображають ріст та визначають стан і майбутнє національної економіки, економіки окремих регіонів, конкретних галузей та підприємств.

К іншим об’єктам інвестування відносять цінні папери та цільові грошові вклади. Кошти, отримані від реалізації цих об’єктів вкладень, служать джерелом фінансового забезпечення капіталоутворюючих інвестицій [7].

Також об’єктами інвестиційної діяльності є готова науково-технічна продукція та її розробка, майнові права та права власності на земельні ділянки, угіддя, права на промислову інтелектуальну власність, торгові марки та сертифікати. Вони відображають перспективи створення та розвитку основних фондів, визначають рівень розвитку інноваційної діяльності.

Інвестиційними ресурсами є машини, обладнання, всі види інструменту, складські, транспортні засоби, використовувані в процесі виробництва товарів і послуг.

1.2 Класифікація інвестицій

Будь-яка класифікація форм інвестування визначається вибором конкретного критерію, що лежить в основі цього вибору. За видами вкладень прийнято виділяти такі види інвестицій: інвестиції в реальні (капіталоутворюючі), грошові, в нематеріальні активи.

Інвестиції в реальні (капіталоутворюючі) – це вкладення в виробничі будівлі і споруди, обладнання, необхідне для процесу виробництва. Ці інвестиції виступають як основні вкладення для формування матеріальної бази виробництва.

Інвестиції в грошові активи – це вкладення в придбання акцій та цінних паперів держави, інвестиційних фондів, страхових, фінансових та інших компаній. Через ці вкладення збільшується не виробничий, а фінансовий капітал. Однією зі статей доходу є дивіденди [13]. Проте реальні вкладення грошових коштів, витрачених на придбання акцій, цінних паперів, створення підприємств, виробництв у цьому випадку здійснюють інші підприємства та організації, які або самі випускають акції як засіб привертання вільних фінансових коштів для

реалізації інвестиційних проектів, або беруть кошти в кредит у фінансових компаніях, інвестиційних та інших фондах, які збирають вільні кошти для цих цілей шляхом випуску своїх цінних паперів.

Як інвестиції в нематеріальні активи виступають вкладення в придбання майнових прав і прав власності, патентів на винаходи, виробничих секретів, ліцензій, свідоцтв на нові технології, корисностей.

Інвестиції можна класифікувати залежно від цілей інвестування (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Класифікація інвестицій

Примусові капіталовкладення:	Інвестиції, що реалізуються беззастережно. Ці вкладення служать гарантією підвищення надійності виробництва, забезпеченню технічної безпеки та безпеки продукції.
Інвестиції для збереження позицій на ринку:	Вкладення, які підтримують репутацію підприємницької структури та зберігають завоювані позиції на ринку.
З метою оновлення основних виробничих фондів:	Витрати, пов’язані з підвищенням технічного рівня виробництва. Ці інвестиції забезпечують неперервну діяльність підприємства.
З метою економії витрат:	Інвестиції, за рахунок яких відбувається скорочення витрат. Ці вкладення сприяють підвищенню продуктивності праці та збільшенню прибутку.
З метою збільшення доходів:	Пов’язані з розширенням виробничих потужностей та збільшенням обсягів продажів.
Інноваційні капіталовкладення:	Пов’язані з великим ризиком освоєння нових ринків збуту, нових технологій або нових видів продукції.
Попередні інвестиції:	Вкладення, що передбачають проведення науково-дослідної роботи, включаючи експериментально-конструкторську та проектно-дослідницьку роботу.
Інвестиції в нове будівництво:	Інвестиції, що передбачають створення нових виробничих потужностей, включаючи будівництво об’єктів допоміжного та обслуговування призначення для новозбудованих підприємств та окремих виробництв.

В залежності від значущості (масштабу) проекти поділяються на:

˜ Глобальні: реалізація яких суттєво впливає на економічну, соціальну або екологічну ситуацію на Землі;

˜ Національно-господарські: реалізація яких суттєво впливає на економічну, соціальну або екологічну ситуацію в країні;

˜ Великомасштабні: реалізація яких суттєво впливає на економічну, соціальну або екологічну ситуацію в окремих регіонах або галузях країни;

˜ Локальні: реалізація яких не суттєво впливає на економічну ситуацію в регіоні і не змінює рівень і структуру цін на товарних ринках [9].

Малі проекти є невеликими за масштабом, простими і обмеженими обсягами. У практиці США капіталовкладення таких проектів становлять до 10-15 мільйонів доларів, трудові затрати - до 40-50 тисяч людино-годин.

Мегапроекти - це цільові програми, що містять численні взаємопов'язані проекти, об'єднані загальною метою, виділеними ресурсами та відведеним на їх виконання часом.

Складні проекти передбачають наявність технічних, організаційних або ресурсних задач, вирішення яких передбачає нетривіальні підходи та підвищені витрати на їх розв'язання. Бездефектні проекти використовують підвищену якість як домінуючий фактор. Зазвичай вартість таких проектів є дуже високою і вимірюється сотнями мільйонів або навіть мільярдами доларів (наприклад, проекти атомних електростанцій).

Мультипроекти включають зміну існуючих або створення нових організацій і фірм. Мультипроектом вважається виконання численних замовлень (проектів) і послуг в рамках виробничої програми фірми, обмеженої її виробничими, фінансовими, часовими можливостями та вимогами замовників. Як альтернатива мультипроектам виступають монопроекти, які мають чітко визначені ресурсні, часові та інші рамки, реалізовані єдиною проектною командою і представляють собою окремі інвестиційні, соціальні та інші проекти.

Інвестиції класифікуються залежно від їхнього призначення. Вони розподіляються на виробничі (до яких відносяться всі раніше перераховані типи) та невиробничі (до яких належить будівництво об'єктів соціальної важливості) [9].

За можливістю передбачення розрізняють планові та непланові інвестиції.

За зв'язками з процесом виробництва виділяють:

- нетто-інвестиції: стартові (початкові) інвестиції. Вкладення в придбання підприємства або розширення його потужностей,
- реінвестиції: кошти, спрямовані на відновлення зношених основних фондів (інвестиції, спрямовані на зниження витрат виробництва),
- інвестиції на забезпечення виживання підприємства в перспективі: вкладення з метою підготовки кадрів, здійснення реклами, підтримання науково-дослідницьких та експериментально-конструкторських робіт,
- інвестиції на диверсифікацію: вкладення з метою освоєння нових ринків, створення нових видів продукції, зміни структури суб'єкта господарювання.

Інвестиції завжди мають джерела фінансування. Залежно від характеру надходження, вони поділяються на внутрішні та зовнішні. Внутрішні інвестиції здійснюються за рахунок амортизаційних відрахувань, прибутку та коштів, отриманих від ліквідації зайвих виробничих фондів. Внутрішнє заемне інвестування відбувається за рахунок розміщення облігацій серед своїх працівників. Зовнішнє власне інвестування здійснюється за рахунок привертання нових акціонерів, але не виключається і збільшення часток серед власників підприємства. Зовнішнє заемне інвестування відбувається за рахунок використання коштів зовнішніх інвесторів (таких як банк, інвестиційний фонд і т.д.).

За формами власності розрізняють державні, приватні, іноземні та спільні інвестиції.

За регіональним ознакою інвестиції поділяють на інвестиції за кордоном та інвестиції всередині країни.

Отже, можемо зробити висновок, що інвестиції класифікуються в залежності від цілей інвестування і обґрунтовуються за цим самим критерієм.

Інвестиційний процес — це комплексний ряд дій та подій, пов'язаних із здійсненням інвестицій, тобто вкладенням коштів в об'єкти, які мають на меті отримання прибутку чи досягнення інших економічних цілей.

Інвестиційні процеси відіграють ключову роль у розвитку економіки та підтримці фінансової стабільності. Основне призначення інвестиційних процесів включає (табл. 1.3):

Таблиця 1.3 - Призначення інвестиційних процесів

1. Стимулювання економічного зростання:
Інвестиції сприяють вдосконаленню технологій, розвитку нових галузей та створенню нових робочих місць. Це забезпечує підвищення виробництва та ефективності економіки.
2.Удосконалення виробництва:
Інвестиції дозволяють підприємствам вдосконалювати свою технічну та виробничу базу, впроваджувати нові технології, що підвищує якість продукції та знижує витрати виробництва.
3.Створення нових робочих місць:
Інвестиції часто супроводжуються розширенням виробництва та відкриттям нових підприємств, що сприяє збільшенню зайнятості та поліпшенню соціально-економічної ситуації.
4. Залучення капіталу:
Інвестиції привертають додатковий капітал в економіку, що дозволяє підприємствам розширюватися, модернізуватися та впроваджувати інновації.
5.Підтримка національного розвитку:
Інвестиції можуть бути спрямовані на вирішення ключових галузевих та соціальних завдань, таких як охорона здоров'я, освіта, екологія, що сприяє загальному розвитку країни.
6.Забезпечення конкурентоспроможності:
Інвестиції дозволяють підприємствам підтримувати та підвищувати свою конкурентоспроможність на ринку, що є важливим фактором в умовах глобалізації.
7.Покращення інфраструктури
Інвестиції в інфраструктуру (транспорт, комунікації, енергетика) сприяють створенню сприятливого середовища для економічної діяльності та підвищують якість життя населення.
8.Розвиток фінансового ринку:
Інвестиції сприяють розвитку фінансового ринку, створенню нових фінансових інструментів та залученню різних фінансових учасників.

Загалом, інвестиційні процеси відіграють стратегічну роль у розвитку економіки та забезпеченні стійкого розвитку суспільства

На інвестиційні процеси можуть впливати різноманітними факторами, які охоплюють економічний, політичний, соціокультурний та технологічний спектри. Ось деякі ключові фактори, які можуть впливати на інвестиційні процеси (табл. 1.4):

Таблиця 1.4 - Фактори, які можуть впливати на інвестиційні процеси

Фактори	Значення
1. Економічний стан	Стан економіки в країні або регіоні, такий як зростання ВВП, рівень безробіття, інфляція і стабільність валюти, може впливати на рішення інвесторів.
2. Політична стабільність	Нестабільність у політиці, політичні кризи або зміни уряду можуть стати фактором ризику для інвесторів.
3. Правове середовище	Якість правового середовища, включаючи права власності, права контрактів і способи вирішення конфліктів, має велике значення для інвестицій.

4. Ринковий доступ і торговельні угоди	Наявність доступу до ринків і торговельні угоди можуть стати стимулом для іноземних інвестицій
5. Технологічний прогрес	Інновації і технологічний розвиток можуть зробити певні сектори більш привабливими для інвесторів.
6. Інфраструктура	Розвинена інфраструктура, така як транспорт, енергетика, телекомунікації, може полегшити інвестиційні процеси.
7. Соціальні чинники:	Фактори, такі як рівень освіти, якість працівників та якість життя, можуть впливати на рішення інвесторів.
8. Рівень ризику	Інвестори оцінюють рівень ризику, пов'язаний з конкретним проектом чи регіоном, і це впливає на їхні рішення.
9. Податкова політика	Податкові ставки і податкова політика також можуть впливати на привабливість інвестицій.
10. Глобальні тенденції	Світові тенденції, такі як зміни в глобальній економіці, торгівлі та геополітиці, можуть мати вплив на рішення інвесторів.

Ці фактори можуть взаємодіяти між собою, і їх взаємодія складна та залежить від конкретного контексту інвестиційного процес

1.3 Основні учасники інвестиційної діяльності

Сукупність практичних заходів щодо реалізації інвестицій відома як інвестиційна діяльність, а особи, що здійснюють інвестиції, називаються інвесторами. Іншими словами, інвестиційна діяльність - це процес вкладення коштів у об’єкти інвестування з метою отримання прибутку (ефекту). Іншими словами, інвестиційна діяльність - це взаємодія процесів вкладення ресурсів і отримання прибутків у майбутньому.

Інвестиційний процес передбачає наявність об’єкта та суб’єктів інвестиційної діяльності. Предметом інвестиційної діяльності є конкретні об’єкти, куди вкладаються інвестиції, такі як новостворені чи модернізовані основні фонди, оборотні кошти у всіх галузях економіки РФ (капітальні інвестиції); цінні папери; цільові грошові вклади; науково-технічна продукція; майнові права та права на інтелектуальну власність; ноу-хау та інші об’єкти власності.

Основними суб’єктами інвестиційної діяльності є інвестори та користувачі об’єктів інвестування. Специфіка інвесторів полягає в їх відмові від негайного споживання наявних коштів на користь задоволення власних потреб у майбутньому на новому, більш високому рівні [16].

У ринковій економіці, як правило, користувачем інвестицій, споживачем капіталу є сектор бізнес-фірм, тоді як функції заощадження, постачання капіталу покладаються на сектор домашніх господарств, а інвестуванням займаються спеціальні установи.

Учасниками інвестиційної діяльності (рис. 1.2):

Рис. 1.2 - Учасники інвестиційної діяльності

Згідно з законодавством цими учасниками можуть бути суб’єкти господарювання, банківські та небанківські фінансово-кредитні установи, посередницькі організації, інвестиційні біржі, громадяни України, іноземні юридичні та фізичні особи, держави та міжнародні організації.

Інвесторами можуть бути вкладники, покупці, замовники, кредитори та інші учасники інвестиційної діяльності. Користувачами об’єктів інвестиційної діяльності є юридичні та фізичні особи, державні та муніципальні органи влади, іноземні держави, міжнародні об’єднання та організації, які використовують об’єкти інвестування [17].

Суб’єкти інвестиційної діяльності можуть виступати одночасно як інвестори, так і користувачі об’єктів інвестування, а також поєднувати функції інших учасників цієї діяльності. Відносини між різними суб’єктами інвестиційної діяльності оформлюються договором (контрактом) про інвестування.

Інвестори виконують такі функції (рис. 1.3):

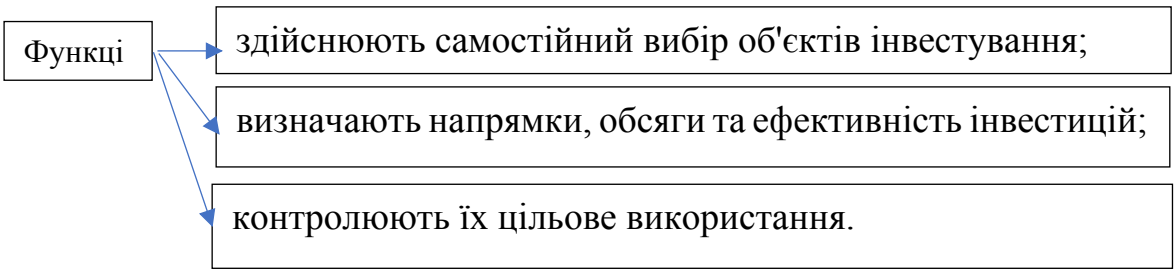

Рис. 1.3 – Функції інвесторів

Інвестори мають рівні права наведені на рис. 1.2:

Таблиця 1.5 - Права інвесторів

Права інвесторів	
	здійснення інвестиційної діяльності у формі капітальних вкладень
	володіння, користування, розпорядження результатами здійснення капітальних вкладень та самими об’єктами
	здійснення контролю за цільовим використанням коштів
	передачу за договором і/або державним контрактом своїх прав на здійснення капітальних вкладень, на їх результати фізичним та юридичним особам, державним органам та органам місцевого самоврядування
	здійснення інших прав, передбачених договором і/або державним контрактом.
	об’єднання власних та залучених коштів з коштами інших інвесторів

Суб’єкти інвестиційної діяльності зобов’язані:

- здійснювати інвестиційну діяльність відповідно до міжнародних договорів, законів, стандартів, нормативно-правових актів;
- виконувати вимоги, пред’являні державними органами;
- використовувати кошти, спрямовані на капітальні вкладення, за цільовим призначенням.

Інвестиції, розглядані з точки зору об’єкта, мають двоїстий характер: по-перше, вони виступають як інвестиційні ресурси, що відображають обсяг не використаного для споживання доходу; по-друге, інвестиції представляють собою вкладення (витрати) в об’єкти підприємницької чи іншої діяльності, що визначають приріст вартості капітального майна.

У складі ресурсів, тобто майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об’єкти підприємницької та інших видів діяльності, виділяють наступні групи інвестицій:

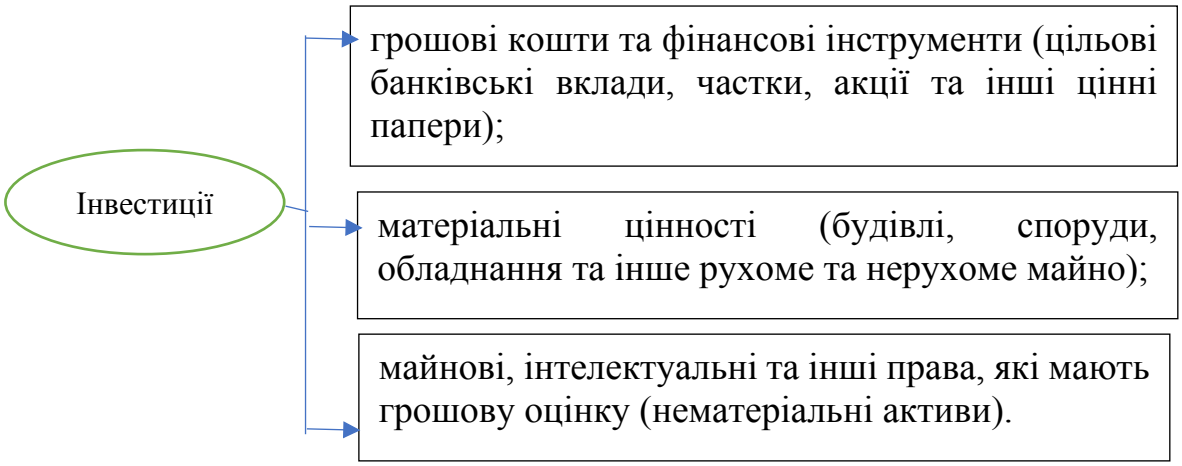

Рис. 1.4 – Групи інвестицій

Отже, інвестиції, розглянуті в ресурсному аспекті, можуть існувати у грошовій, матеріальній формах, а також у формі майнових прав та інших цінностей. Проте, незалежно від форми, яку набувають інвестиційні ресурси, вони єдині за своєю економічною сутністю і представляють собою накопичений дохід з метою накопичення. [13]

З точки зору витрат інвестиції характеризують напрямки вкладень і виступають як об’єкти інвестиційної діяльності. До них входять основний та оборотний капітали, цінні папери та цільові грошові вклади, нематеріальні активи

Торговельні проекти є системою заходів, спрямованих на:

- збереження позицій на ринку;
- створення або завоювання нових секторів ринку (проникнення на ринок);
- забезпечення ефективної та прибуткової продажу товарів.

Організаційні проекти пов’язані:

з удосконаленням організації та управління об’єктами виробничої та соціальної сфери;

з використанням прогресивних форм і методів організації виробництва та обігу;

з застосуванням сучасних засобів організаційної та управлінської техніки тощо.

Інформаційні проекти спрямовані на використання сучасних методів та засобів зберігання, передачі та обробки інформації.[19]

У межах кожного з перелічених інвестиційних проектів може існувати безліч видів даного типу. Одночасно в кожному реальному інвестиційному проекті поєднуються різні види, так що вид проекту відображає лише його основну мету та цільову орієнтацію. Іншими словами, в кожному реальному інвестиційному проекті містяться окремі заходи, які можуть бути віднесені до інших видів проектів. Ця властивість випливає з комплексного характеру інвестиційних проектів, які представляють собою сукупність різнохарактерних заходів, підпорядкованих єдиній цільовій задачі.

У зв’язку з тим, що було виявлено, що інвестиційна привабливість відіграє важливу роль, її підвищення є пріоритетним завданням для будь-якого підприємства. Саме тому важливо розуміти, за допомогою яких ресурсів можна впливати на цю привабливість.

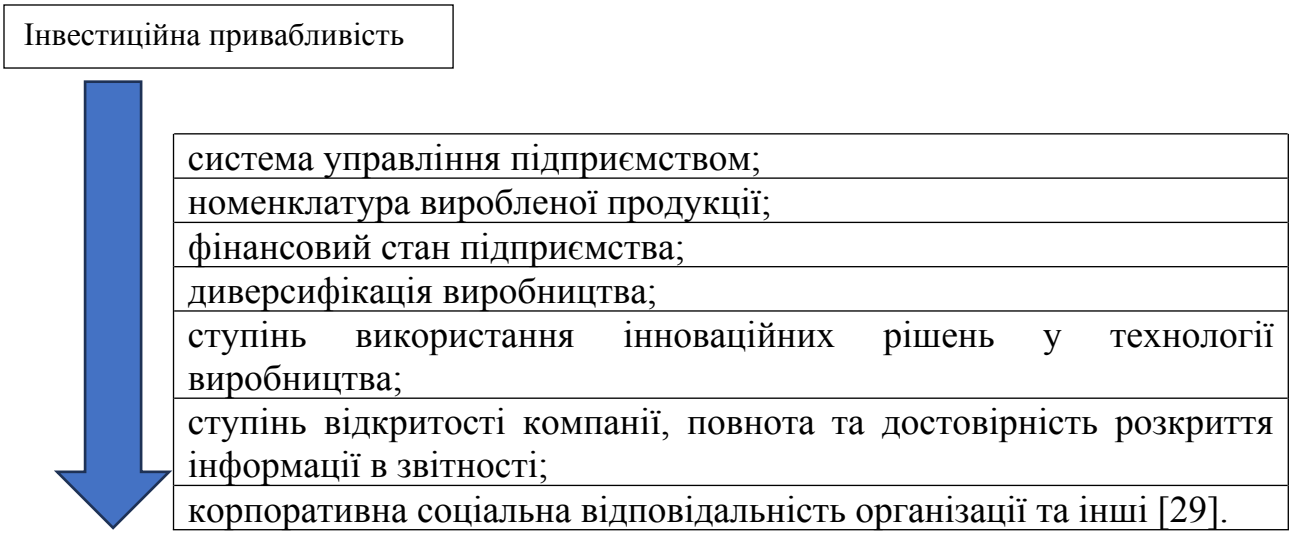

Рис. 1.5 - Внутрішні фактори інвестиційної привабливості

На інвестиційну привабливість будь-якого підприємства впливає велика кількість факторів (рис. 1.5), які можуть бути як залежними, так і незалежними від результатів господарської діяльності компанії. Оскільки існування будь-якої соціально-економічної системи відбувається в умовах складної взаємодії

комплексу зовнішніх і внутрішніх факторів, вирішено розглянути кожен з них докладніше.

Д. Ендовицький вважає, що внутрішні фактори залежать від діяльності господарського суб'єкта, тобто це ті фактори, на які він може впливати. До них відносяться:

Зовнішні фактори не залежать від господарського суб'єкта. До них можна віднести:

- політичне та внутрішньоекономічне середовище;
- економічні особливості галузі;
- економічний потенціал регіону.

РОЗДІЛ 2
ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Тенденції розвитку промисловості в Україні

У 2022 році обсяг промислового виробництва в Україні зменшився на 36,9%, порівняно з попереднім роком, за результатами Державної служби статистики. У грудні цей показник скоротився на 44,1% у порівнянні з аналогічним місяцем 2021 року та на 3,7% місяць-до-місяця.

У секторі металургії та випуску металевих виробів виробництво зменшилося на 62,5%, а видобуток залізних руд скоротився на 61,7% порівняно з 2021 роком.

У грудні 2022 року виробництво у металургії впало на 79,8%, порівняно з груднем 2021 року, і на 24,4% порівняно з попереднім місяцем. Видобуток залізних руд також зазнав скорочення на 83% на-рік та на 15,7% місяця. [22]

Найбільше падіння промислового виробництва зафіксовано у березні 2022 року, коли воно скоротилося на 53,7%, внаслідок російського вторгнення. Проте, після цього показник почав відновлюватися, але енергетичні проблеми та обстріли із боку РФ обмежили активність підприємств до кінця року.

Проблеми українських підприємств ГМК у 2022 році викликані логістичними труднощами, несприятливою кон’юнктурою на світовому ринку та знищенням двох найбільших металургійних підприємств – «Азовсталь» та ММК ім. Ілліча в Маріуполі, внаслідок бойових дій [20].

Після російського вторгнення в Україну в кінці лютого 2022 року, основним ринком збуту української продукції стала Європа, але транспортування вантажів залишалося проблематичним та витратним. Загальні витрати металургів на відвантаження зросли удвічі, а попит на продукцію знизився через несприятливі умови на ринку.

Незважаючи на ці труднощі, ситуація з енергопостачанням стабілізувалася, а світові ринки почали відновлюватися, дозволяючи

підприємствам збільшувати потужності виробництва сталі. У 2021 році промислове виробництво в Україні зросло на 1,1% порівняно з 2020 роком.

Таблиця 2.1 -Зведена таблиця індексів промислового виробництва з 2010 по 2022 рр. (%) [23]

	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	За рік
2010	89,2	100,4	114,8	97,5	97,2	101,9	101,3	100,6	103,8	106,3	98,2	102,3	112,2
2011	87,1	101,1	113,2	94,6	100,3	100,9	102,6	101,7	101,7	105,7	97,0	99,6	103,4
2012	86,2	101,7	110,1	95,6	102,0	97,9	104,3	97,7	100,1	107,1	97,3	96,4	94,4
2013	88,9	99,4	111,0	98,5	94,4	101,6	105,1	97,5	99,6	107,4	97,4	100,1	99,0
2014	84,6	100,5	108,0	98,9	98,6	98,5	97,8	88,1	105,4	107,3	98,0	98,3	82,8
2015	81,6	98,8	109,8	97,9	99,7	101,7	103,5	96,0	105,8	107,0	98,4	101,2	98,4
2016	81,4	108,2	106,8	96,6	96,3	97,9	107,0	99,2	104,4	105,7	100,8	101,9	103,1
2017	82,5	97,8	108,9	93,1	103,4	100,1	100,3	103,0	102,5	106,9	100,3	101,0	97,1
2018	86,1	96,5	107,6	95,0	103,1	100,2	101,4	99,5	101,7	110,0	97,9	98,3	95,3
2019	86,2	98,1	112,0	98,2	99,5	96,3	103,6	98,6	101,7	105,6	95,4	98,3	91,7
2020	91,6	100,4	103,6	87,2	104,9	104,1	103,9	96,5	104,5	105,8	101,1	102,8	104,5
2021	83,9	100,3	110,9	96,8	96,6	100,0	103,2	96,7	102,9	107,8	100,1	101,1	97,8
2022	87,0	87,4	57,2	111,9	107,5	100,3	100,6	101,9	102,3	105,0	99,3	96,3	55,3

Швидке відновлення неенергетичного імпорту в перші місяці після повномасштабного вторгнення було обумовлене використанням пільгового оподаткування для ряду товарів, яке було скасовано в липні 2022 року. Руйнування потужностей для виробництва та зберігання нафтопродуктів, а також зростання світових цін на них, призвели до значного збільшення імпорту нафтопродуктів у 2022 році, в той час як закупівлі газу та вугілля зменшилися. Велика потреба в забезпеченні обороноздатності країни та стабільний внутрішній попит залишаються основними факторами високих обсягів імпорту і у 2023 році.[25]

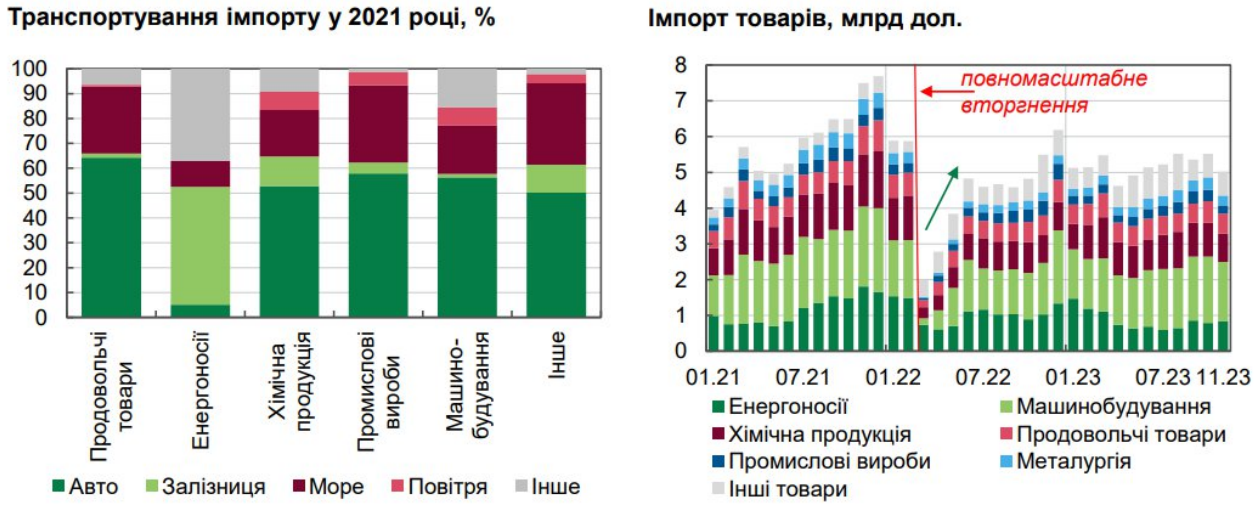

Рис. 2.1 – Імпорт товарів [25]

Економічні втрати, які виникли внаслідок війни, величезні та охоплюють не лише фізичний капітал, але й людський. Вплив повномасштабного вторгнення призвів до найглибшого спаду економіки України в 2022 році, повертаючи її майже на двадцять років назад.

Не зважаючи на це, спад економіки в 2022 році був меншим, ніж очікувалося на початку вторгнення, а в 2023 році економічна активність починає відновлюватися швидше. Це стало можливим завдяки високій адаптивності бізнесу та державного управління, стійкості енергетичної системи та надзвичайно сприятливим погодним умовам, що призвели до рекордної врожайності ключових сільськогосподарських культур.

Попри великі труднощі в експорті та менший попит, гарні врожаї породили стрімке зниження споживчої інфляції з 26.6% у 2022 році до приблизно 5% у 2023 році. Проте існують ризики збільшення інфляційних процесів, обумовлені викликами на ринку праці, міграцією, відновленням сукупного попиту та експортних надходжень.

Повна війна призвела до значного погіршення зовнішньоторговельної позиції: експорт товарів стрімко знизився, тоді як імпорт зазнав менших втрат, а обсяг послуг суттєво збільшився. Важливою була також втрата капіталу з України, згенерована приватним сектором.

Розриви платіжного балансу були покриті міжнародною фінансовою допомогою, яка стала ключовим чинником фінансування значних бюджетних

потреб. Критично важливим є не лише обсяг отриманої допомоги, але й її ритмічність.

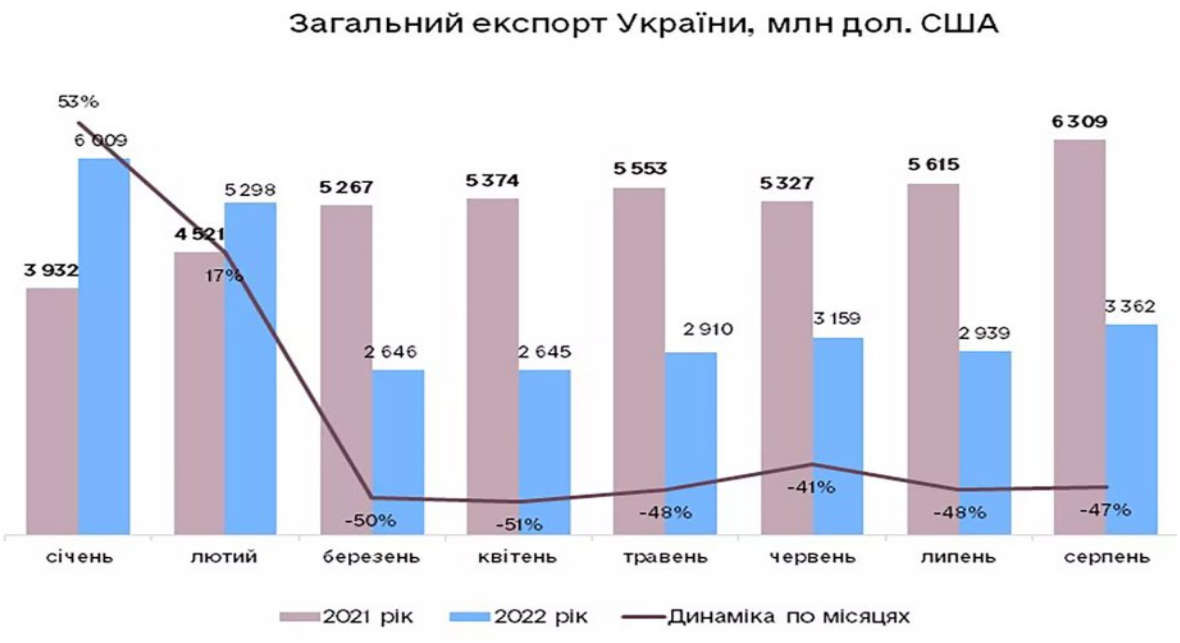

Рис.2.2 - Загальний експорт Укра]ни, млн. дол США

У 2021 році чорні метали визначали перше місце серед експортних категорій товарів, однак в 2022 році вони поступилися лідерством зерновим культурам. Взагалі війна суттєво вплинула на українську металургійну галузь.

Зменшення експорту металургійної продукції за перші 8 місяців 2022 року становило 54% у грошовому вимірі.

Інші галузі, які відчули значні скорочення експорту протягом 8 місяців 2022 року, включають хімічну продукцію (-51%), машинобудування (-18%), меблі (-18%), аграрну та харчову продукцію (-11%), одяг та взуття (-10%).

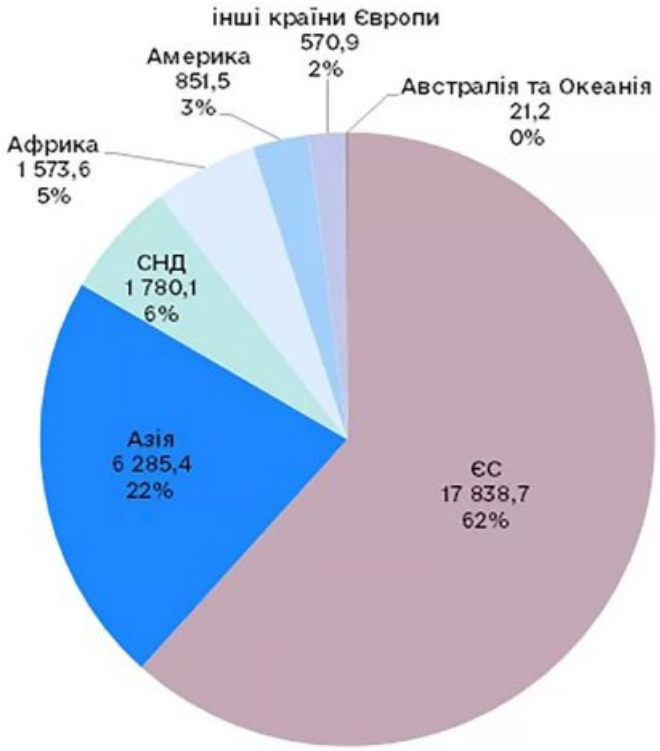

Рис.2.3 - Експорт України, 2022 р.

У 2021 році чорні метали визначали перше місце серед експортних категорій товарів, однак в 2022 році вони поступилися лідерством зерновим культурам. Взагалі війна суттєво вплинула на українську металургійну галузь.

Зменшення експорту металургійної продукції за перші 8 місяців 2022 року становило 54% у грошовому вимірі.

Інші галузі, які відчули значні скорочення експорту протягом 8 місяців 2022 року, включають хімічну продукцію (-51%), машинобудування (-18%), меблі (-18%), аграрну та харчову продукцію (-11%), одяг та взуття (-10%).

Після деблокади українських чорноморських портів з серпня 2022 року експорт аграрної продукції став значно простішим.

Частка аграрної та харчової продукції в загальному експорті України зросла з майже 36% в 2021 році до 46% в грошовому вимірі.[29]

Зауважимо, що практично 79% експорту аграрної та харчової продукції припадає на зернові та олійні культури. Частка металургійної продукції зменшилась з 24% до 16%, тоді як машинобудування майже не зазнало змін.

Також слід відзначити позитивні тенденції, такі як зростання експорту молочної продукції, продуктів переробки овочів, кондитерських виробів, готових м’ясних виробів та борошна.

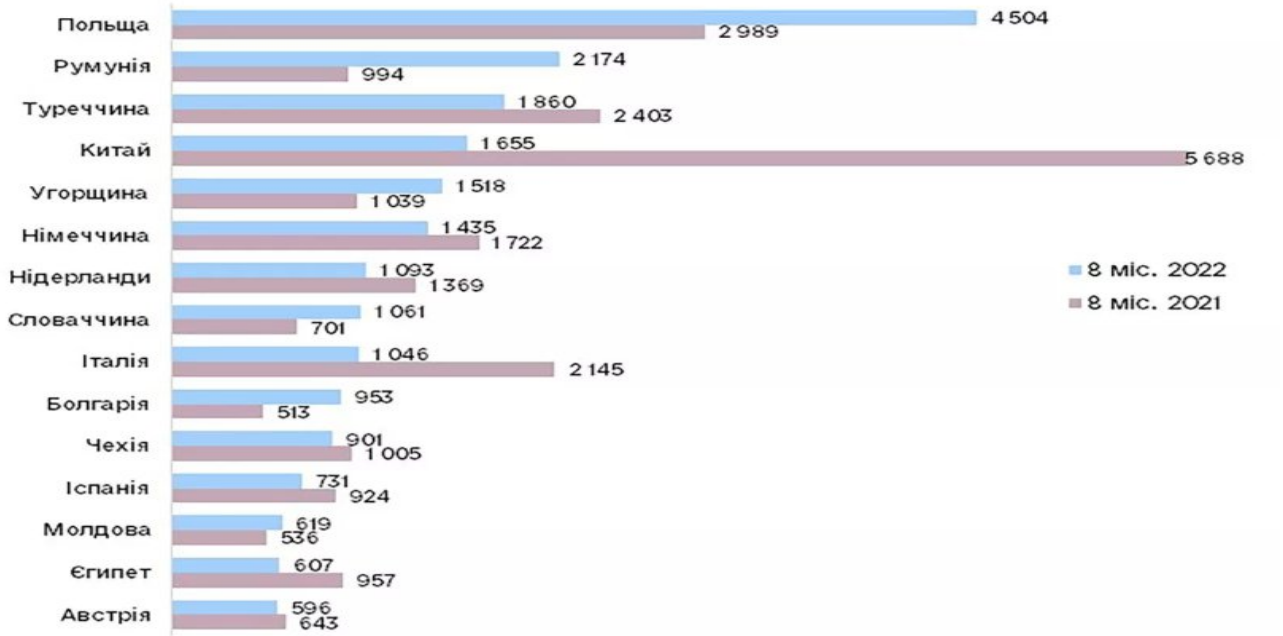

Рис. 2.5 - ТОР 15 країн лідерів за експортом

Дві компанії, належні Віктору Пінчуку з групи EastOne, ввійшли до рейтингу найкращих підприємств у сфері переробної промисловості. Це Інтерпайп Ніко Тьюб, чий дохід у 2022 році зрос на 11% до 16,49 млрд грн, та Дніпросталь, дохід якої зменшився на чверть, склавши 10,85 млрд грн. Разом ці підприємства Пінчука внесли 11% в загальний дохід топ-10.

Бізнес групи Приват Ігоря Коломойського також представлений у топ-10, зокрема, Нікопольським заводом феросплавів. Протягом першого року повномасштабного вторгнення завод в Нікополі втратив половину доходу і з доходом у 11,39 млрд грн опустився на три позиції в рейтингу.[26]

У відміну від металургійних підприємств, компанії харчової промисловості підвищили свій дохід протягом першого року повномасштабної війни. Зокрема, Катеринопільський елеватор, що належить групі МХП Юрія Косюка, збільшив дохід на 11%. Компанія Олексія Порошенка «Рошен» (група Укрпромінвест) зросла на 4%. Також до рейтингу потрапила компанія «Дельта Вілмар Україна», яка збільшила свій дохід на 2%.

Таблиця 2.3 - Промислові підприємства лідери галузі

ісце	Назва	2022, млрд грн	2021, млрд грн	Місце у 2021
1	Запоріжсталь	46.92	86.97	3
2	Арселорміттал Кривий Ріг	43.82	109.3	2
3	Камет сталь	37.85	19.78	9
4	Катеринопільський елеватор	23.54	21.16	8
5	Кондитерська корпорація Рошен	22.13	21.23	7
6	Інтерпайп Ніко Тьюб	16.49	14.92	10
7	Запоріжкокс	15.81	12.93	12
8	Дельта Вілмар Україна	11.66	11.45	13
9	Нікопольський завод феросплавів	11.39	23.38	6
10	Дніпросталь	10.85	14.41	11

Інститут економічних досліджень (ІЕД) повідомив про триваючу тенденцію сповільнення відновлення виробництва. Доля підприємств, які працюють майже на повну (75–99%) та повну потужність (100% і більше), зменшилася третій місяць поспіль: з 62% у червні до 55% у вересні, пройшовши через 59% у липні та 57% у серпні. У вересні композитний індекс відновлення ділової активності зменшився порівняно з серпнем. Це було викликано зменшенням частки підприємств, які повідомили про покращення (з 52% до 48%) порівняно із ситуацією «що було рік тому».

Держстат вказав, що у січні – червні обсяг реалізації промислової продукції склав 1550 млрд грн, що становить 97,1% від аналогічного показника минулого року. Цей показник, в свою чергу, складає лише 68,1% від показника довоєнного 2021 року

2.2 Економіко-організаційна характеристика діяльності ТОВ «ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ»

ТОВ «ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ» є частиною визначеної міжнародної трубо-колісної компанії «Інтерпайп» і є ключовим гравцем на ринку металевих труб. Це підприємство виникло на основі Нікопольського Південнотрубного заводу та було засноване 4 квітня 2000 року.

«ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ» спеціалізується на виробництві безшовних труб. Завод є частиною інтегрованої ланки виробництва «Інтерпайп» та входить до числа великих виробників у галузі. Спеціалізація підприємства охоплює важливі виробничі сегменти, які спрямовані на виробництво високоякісних безшовних труб, що використовуються в різних галузях промисловості.

Підприємство «ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ» активно здійснює свою діяльність на світовому ринку, постачаючи свою продукцію до більш ніж 80 країн світу. Розгалужена мережа торгових офісів сприяє успішній дистрибуції та популяризації продукції компанії в різних регіонах світу.

Успішна участь у міжнародних ринках та висока якість виробленої продукції роблять ТОВ «ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ» важливим гравцем у галузі металевих труб, а його діяльність впливає на конкурентоспроможність «Інтерпайп» в цілому.

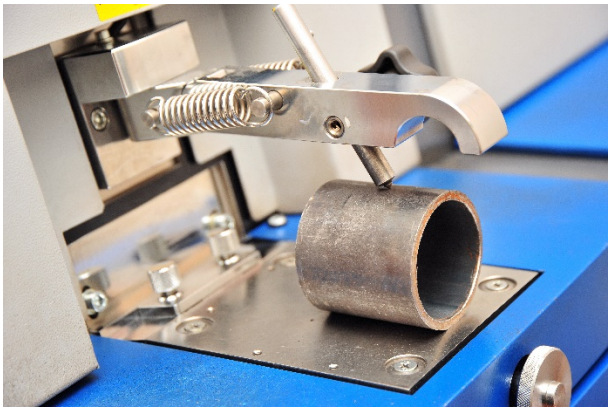
Група «Інтерпайп» (Interpipe Group) представляє собою визначеного учасника глобального ринку металевих труб та займає позицію серед десяти найбільших виробників безшовних труб і цільнокатаних залізничних коліс у світі. Доля «Інтерпайпа» на світовому ринку безшовних труб становить 2%, а в сегменті залізничних коліс - 12,8%. Продукція компанії постачається до 80 країн світу завдяки розгалуженій мережі торгових офісів, розташованих у країнах СНД, Європи, Азії, Африки та Америки. Більшість підприємств групи «Інтерпайп» знаходяться в Дніпропетровській області України.

Підприємство «ІНТЕРПАЙП Нікопольський завод безшовних труб Ніко Тьюб» спеціалізується на виготовленні безшовних труб, орієнтованих на потреби нафтогазової галузі, а також спеціальних труб для машинобудування та енергетики, і загальнопризначених труб для різних галузей промисловості. Підприємство може похизуватися численними міжнародними сертифікатами, що підтверджують високі стандарти якості.

Система управління якістю на «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб» відповідає міжнародним стандартам ISO 9001 і API Q1. Крім того, система управління довкіллям засвідчена сертифікатом ISO 14001, а система управління охороною здоров’я і безпекою праці відповідає вимогам стандарту OHSAS 18001.

Продукція підприємства також сертифікована відповідно до міжнародних і національних стандартів, зокрема API 5ct, API 5l, EN (DIN), ASTM, JIS, ГОСТ.

На заводі використовується сучасна технологія виготовлення безшовних труб, яка базується на стані безперервної прокатки, а також автоматичних лініях.

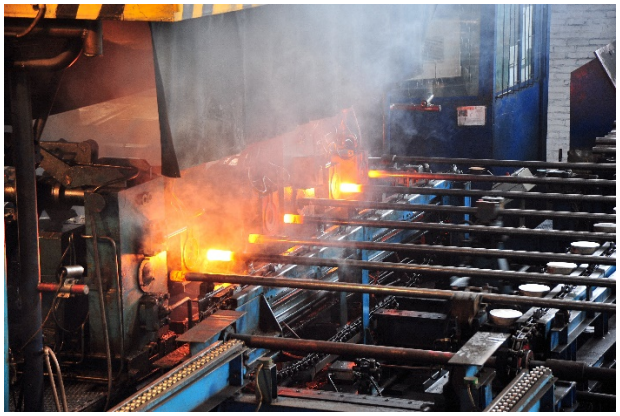
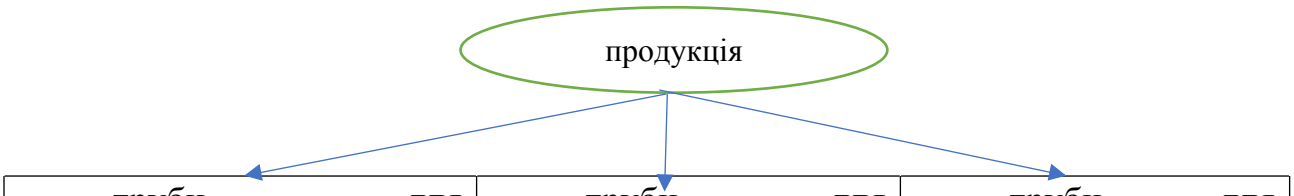

Рис. 2.6 – Виробництво на «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб»

Це дозволяє підприємству виробляти широкий спектр продукції, включаючи (рис. 2.6):

труби для нафтогазової галузі: насосно-компрессорні, геологорозвідувальні, обсадні і бурильні діаметром від 42 до 114,3 мм з товщиною стінки 3,5-11 мм, у тому числі в холодостійкого і корозійностійкого виконання;	труби для машинобудування і енергетичної галузі: труби спеціального призначення і котельні труби діаметром від 32 до 114,3 мм з товщиною стінки 2,5-14,0 мм, у тому числі котельні труби завдовжки до 24 м;	труби для застосування в інших промислових галузях: труби загального призначення діаметром від 32 до 114,3 мм з товщиною стінки 2,5-14,0 мм.

Рис. 2.7 – Продукція «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб»

На «ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ» організаційна структура включає ряд виробничих цехів, таких як цехи виробництва безшовних труб, трубоволочильний цех, трубоелектрозварювальний цех, а також допоміжні цехи,

такі як цехи підготовки виробництва, електричний цех, теплосиловий цех, водопостачання і інші. Загальне керівництво включає заводське управління з такими відділами, як виробничий, технічний, кадровий, фінансовий, матеріального постачання відділи, головна бухгалтерія і інші. Окрім цього, у складі підприємства працюють лабораторії, служби та непромислова група.

Аналіз розвитку підприємства ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб», який представлений у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 - Динаміка економічних показників ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб», за 2019-2021 роки

Найменування показника	2019 р.	2020 р.	2021р.	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
Виручка від реалізації продукції	448 686	575 082	508 808	126 396	28,2
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	22 303	19 907	16 969	-2 396	-2 938
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,61	0,66	0,70	0,05	0,04
Фондовіддача основних засобів, грн./грн.	20,12	28,89	29,99	8,77	1,10
Фондоємність продукції, грн./грн.	0,05	0,03	0,03	-0,02	0,00
Середні залишки оборотних засобів, тис. грн.	179 682	262 301	292 109	82 619	29 808
Коефіцієнт оберненості оборотних засобів	2,5	2,2	1,7	-0,3	-0,5
Тривалість обороту оборотних засобів, дні	146	166	215	20	49
Середньорічна вартість запасів, тис. грн.	95 734	125 236	124 008	29 502	-1 228
Коефіцієнт оберненості запасів	4,7	4,6	4,1	-0,1	-0,5
Тривалість обороту запасів, дні	78	79	89	1	10

Абсолютне відхилення визначається різницею між значеннями показника у різні роки, а відносне відхилення виражається у відсотках і показує зміну відносно попереднього року. На основі цих показників можна зробити висновки щодо ефективності діяльності підприємства та визначити напрямки подальших заходів для його розвитку.

Таблиця 2.5 – Аналіз фінансових показників

Найменування показника	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,0006	1,0239	1,1481	0,0233	0,1242
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,013	0,031	0,014	0,018	-0,017
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,0107	0,0286	0,0123	0,0179	-0,0163
Коефіцієнт автономії	0,096	0,079	0,179	-0,017	0,100

Абсолютне відхилення визначається різницею між значеннями показника у різні роки, а відносне відхилення виражається у відсотках і показує зміну відносно попереднього року.

1. Коефіцієнт поточної ліквідності: Зростання на 12,1% від 2019 до 2020 року свідчить про покращення здатності компанії виконати свої платежі за короткостроковими зобов’язаннями.

2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності: Падіння на 54,8% вказує на значне зменшення здатності компанії виконати свої зобов’язання, покриваючи їх лише грошовими активами.

3. Коефіцієнт швидкої ліквідності: Відносне зменшення на 57,0% свідчить про погіршення здатності компанії виконати свої платежі, виключаючи запаси.

4. Коефіцієнт автономії: Підвищення на 115,2% вказує на збільшення ступеня фінансової автономії компанії, що може бути позитивним сигналом, оскільки компанія може бути менше залежною від зовнішніх джерел фінансування.

Динаміка виручки суттєво вплинула на зміну собівартості продажів. У 2021 році відбулося зменшення обсягів виробництва, що призвело до зниження собівартості продажу на 30,1%. Незважаючи на зменшення обсягів виробництва в 2020 році, ціни на готову продукцію зросли. Таким чином, при падінні обсягів виробництва підприємство збільшило свій прибуток від продажу на 85,6% порівняно з 2019 роком.

Ефективне використання оборотних засобів впливає на процес виробництва, його ритмічність і безперервність, а також на фінансові результати

підприємства. Стан оборотних засобів є важливим фактором виробництва, який потребує постійного контролю.

Від оборотності оборотних засобів підприємства залежить розмір мінімально необхідних оборотних засобів для виробництва, розмір витрат на зберігання запасів, що впливає на собівартість продукції та фінансові результати підприємства.

Оборотність відображає ефективність використання оборотних засобів компанії, показуючи, скільки товарів і послуг продано за вивчений період на кожен гривню оборотних засобів. Оборотність запасів, дебіторської заборгованості, оборотних засобів зменшується. Іншими словами, з кожним роком оборотні засоби використовуються менш ефективно. При зменшенні коефіцієнтів оборотності збільшується тривалість обороту ресурсів.

Результати аналізу оборотних засобів свідчать, що підприємство щорічно збільшувало оборотні засоби. Динаміка оборотності свідчить про те, що ефективність використання оборотного капіталу зменшилась. Тому спостерігалося уповільнення оборотності наявних коштів та збільшення тривалості одного обороту

Показник матеріалоотдачі вважається важливим, оскільки вищий його рівень свідчить про меншу потребу у матеріалах для виробництва однакової кількості продукції. На прикладі ТОВ «ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ» можна відзначити, що в 2019 році показник зріс і становив 3,29 грн./грн., а в 2020 році відбулося подальше зростання до 3,45 грн. Збільшення матеріалоотдачі свідчить про позитивну динаміку, оскільки відбувається мінімізація собівартості та виробництво більш конкурентоспроможних товарів.

Матеріалоємкість, навпаки, є оберненим показником матеріалоотдачі і вказує на величину матеріальних витрат на 1 грн виробленої продукції. На ТОВ «ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ» протягом розглянутого періоду матеріалоємкість становила від 0,38 до 0,29 грн.

Коефіцієнт зносу основних засобів відображає ступінь зносу основних засобів на підприємстві. Аналіз показав, що у 2016 році коефіцієнт зносу склав 70%, що свідчить про значний ступінь зносу основних засобів підприємства.

Фондовіддача основних засобів вказує на те, скільки приносить кожен вкладений грн в основні засоби. Фондовіддача на досліджуваному підприємстві зростає, що свідчить про те, що кожен вкладений грн річно приносить більше виручки (наприклад, в 2019 р. - 20 грн., в 2020 р. - 29 грн., 2021 р. - 30 грн.).

Фондоємкість продукції визначає вартість основних засобів, яка припадає на 1 грн продукції. Оскільки фондоємкість є оберненим показником фондоотдачі, а фондовіддача зростає, то фондоємкість в даному випадку зменшується. Наприклад, у 2019 р. вона становила 0,05 грн./грн., а в 2019-2021 рр. - 0,03 грн. За 1 грн реалізованої продукції припадає все менше основних засобів, що також є позитивною тенденцією.

Установить рівень рентабельності продажів компресорного обладнання є складним завданням, оскільки ціна на кожен виріб формується не тільки залежно від витрат, але й від платоспроможності та статусу замовника, обсягу виготовлення виробів (партій), особливостей замовлення.

Продуктивність праці на підприємстві ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб», що характеризується виробництвом на одного працюючого, в 2019 році становила майже 7 тис. грн на одного працюючого. Порівняно з попереднім періодом, коли вона становила 5,1 тис. грн, це на 36% більше. У 2021 році вона становила 6,3 тис. грн, що на 9,3% менше, ніж у 2019 році.

Чисельність персоналу на підприємстві щорічно зменшується. Так, у 2019 році середньооблікова чисельність становила 88 осіб, а в 2020 році - 81 особа. Зменшення відбулося за рахунок скорочення адміністративно-управлінського персоналу на 2 особи, виробничого персоналу - на 4 особи і одного допоміжного робітника. На підприємстві приділяється велика увага якості трудових ресурсів. Один із обов’язкових критеріїв прийняття на роботу - наявність вищої освіти за тим напрямком, який необхідний для зайняття вакансії. Особливу увагу підприємство приділяє працівникам конструкторського бюро (далі - КБ). Усі працівники КБ мають вищу інженерну освіту. Щорічно проводиться додаткове навчання працівників, спрямоване на підвищення їх кваліфікації.

Таблиця 2.6 - Розрахунок показників ефективності діяльності ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб» в 2020 та 2021 роках.

№ п/п	Вага	Найменування індикатора, од. виміру			Значення індикатора	
		2019	2020	2021	2020	2021
Виручка від продажу, тис. грн.	0,2	448,7	575,1	508,8	0,26	0,18
Чистий прибуток, тис. грн.	0,2	31,8	28,7	49,1	0,18	0,34
Фондовіддача основних засобів, грн.	0,2	20,12	8,89	29,99	0,29	0,21
Виробіток на 1 працюючого, тис. грн. /ос.	0,2	5,1	6,9	6,3	0,27	0,18
Матеріаловіддача , грн.	0,2	2,6	3,2	3,5	0,25	0,22

Розраховані показники ефективності вказують на те, що спостерігається позитивна динаміка щодо розвитку підприємства, оскільки значення коефіцієнтів перевищили 100%.

Розраховані показники ефективності свідчать про те, що спостерігається позитивна динаміка у розвитку підприємства, оскільки значення коефіцієнтів перевищили 100%.

Таким чином, проведений на першому етапі алгоритму аналізу діяльності ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб» показав, що підприємство є фінансово нестабільним, в значній мірі залежним від кредиторів. Знос його основних засобів становить 70%, що вже є передумовою для подальшого оновлення наявного обладнання.

Незважаючи на це, підприємство володіє висококваліфікованим персоналом, має конкурентоспроможний асортимент виробленої продукції, який постійно доповнюється та оновлюється, а також високу продуктивність праці.

2.3 Аналіз впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на інвестиційний розвиток підприємства

Для більш детального вивчення впливу зовнішніх факторів на розвиток підприємства виконаний STEP-аналіз, його результати подані в таблиці 2.7

Таблиця 2.7 - Матриця аналізу STEP для ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб»

№	Опис факторів	Ступінь впливу	Експертні оцінки змін	Середня оцінка	Взважена оцінка
1	Соціальні фактори				
2	Приваблення спеціалістів із інших регіонів для роботи за вахтовим методом	2	4	3,7	0,185
3	Гендерна однорідність. Відсутність жінок на виробництві, які могли б покращити контроль за якістю виробленого обладнання	1	2	1,3	0,033
4	Зростання мобільності населення	2	4	3,7	0,185
5	Зміна рівня освіти	2	4	4,0	0,2
6	Економічні фактори				
7	Зсув конкуренції на ринку	3	5	5,0	0,375
8	Економічна криза	2	4	3,7	0,185

Примітка: Середня оцінка розраховується як (1/кількість експертних оцінок) * (сума експертних оцінок);

Виважена оцінка розраховується як Середня оцінка * Ступінь впливу.

Аналіз STEP дозволяє визначити важливість та ступінь впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на діяльність підприємства.

Деякі інші фактори, такі як нестабільність курсу валют, зміни системи оподаткування, модернізація робочих місць і технічне переоснащення, також мають середні та високі експертні оцінки, що свідчить про їхнє важливе вплив на підприємство.

Фактори, пов’язані з політикою (наприклад, введення обмежень на імпорт імпортного обладнання, імпортозаміщення), також виявили відносно велике значення в контексті впливу на підприємство.

Сумарно вагомий вплив факторів зовнішньої середи склав 64,4%, що підтверджує їхню ключову роль у стратегічному аналізі розвитку підприємства.

Розглянуті фактори впливу на діяльність підприємства оцінені з використанням методу STEP-аналізу, який враховує соціальні, економічні, технологічні та політичні аспекти.

Соціальні фактори, такі як привертання фахівців з інших регіонів та рівень освіти, мають помірний вплив.

Економічні фактори, такі як зростання конкуренції, економічний кризис та інші, виявили значний вплив на діяльність підприємства.

Технологічні фактори, такі як модернізація робочих місць і технічне переоснащення, цифровізація складських запасів та інші, також вважаються важливими для успішного розвитку.

Політичні фактори, такі як введення обмежень на імпорт та лібералізація зовнішьоекономічного співробітництва, виявили суттєвий вплив.

Загальний результат аналізу вказує на те, що зовнішні фактори мають величезний вплив на стратегічні рішення та розвиток підприємства.

Таблиця 2.8 – Зовнішні фактори впливу

	Ступінь впливу	Експертні оцінки змін	Середня оцінка	Зважена оцінка
Перехід до передоплати для розрахунків з постачальниками та до оплати з відстрочкою платежу до 2 місяців для розрахунків замовника з виробником	3	5	5	5
Збільшення платоспроможного попиту	1	2	1	3
Нестабільність валютного курсу	2	3	4	4
Зміни в системі оподаткування	2	3	3	3
Технологічні фактори				
Модернізація робочих місць, технічне переоснащення	3	5	5	5
Цифровізація складських запасів	3	4	5	4
Поява нових технологій, адаптованих до виробництва компресорного обладнання	3	4	3	3
Політичні фактори				
Введення обмежень (санкцій) на імпорт іноземного обладнання, комплектуючих	3	5	5	4
Заміщення імпорту	2	3	2	2
Наявність замовників	2	2	1	2
Лібералізація зовнішньоекономічного співробітництва	2	4	3	3
Прийняття нормативних актів, що мають зворотню силу	1	1	1	1
Митний контроль	1	3	4	4
Усього	40	-	-	-

За результатами вивчення впливу факторів зовнішнього середовища на розвиток підприємства, які подані у таблиці 3, видно, що значний вплив справляють такі фактори, як зростання конкуренції на ринку, виникнення сучасних технологій для виробництва компресорів, введення обмежень на імпортні комплектуючі, зокрема для компресорів, зміни в рівні освіти робітників і мобільність населення, а також лібералізація зовнішньоекономічного співробітництва. Експертна оцінка дозволила виявити найбільший вплив таких факторів, як зростання конкуренції на ринку виробництва компресорів, зміни в системі розрахунків з постачальниками та замовниками, технічне переоснащення робочих місць та санкції на імпорт/експорт комплектуючих і обладнання в іноземні країни. Для збереження та покращення позицій на ринку слід постійно аналізувати діяльність підприємства, споживчі уподобання, конкурентів, оновлювати асортимент та розробляти нове обладнання. Систему розрахунків з постачальниками та замовниками можна регулювати за допомогою умов контракту. Але в умовах політичної нестабільності та економічної кризи важко знайти постачальників, які згодні працювати без передоплати. Замовники також не завжди готові оплачувати аванс. З метою збереження замовника, щоб він повернувся знову, підприємство бере на себе відповідальність, виробляє обладнання та отримує розрахунок після передачі його замовнику.

Технічне переоснащення робочих місць відбувається постійно. Цього вимагають новітні технології виробництва, оскільки використовуються нові інструменти, нове програмне забезпечення тощо. Санкції на імпорт/експорт обладнання та комплектуючих призведуть до здорожчання вартості комплектуючих, збільшення термінів поставки замовлення, порушення термінів контракту та подальших штрафів за невчасне виконання контракту. Уникнути таких наслідків можна за допомогою пошуку нових постачальників або виробництва часто використовуваних комплектуючих на власному виробництві (якщо це доцільно).

Після проведення STEP-аналізу був проведений SWOT-аналіз (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 - Матриця SWOT-аналізу ТОВ «ІНТЕРПАЙП Ніко Тьюб»

Можливості:	Загрози:
˜ високий попит на продукцію на ринку B2B; ˜ технічний прогрес надає можливість вдосконалення технологій виробництва; ˜ швидке розширення ринку компресорів.	˜ збільшення конкуренції; ˜ підвищення рівня інфляції; ˜ зміни в правилах митного контролю; ˜ введення санкцій на імпорт комплектуючих і матеріалів та експорт готової продукції; ˜ нестабільність валютного курсу; ˜ зростання цін на сировину, електроенергію; ˜ використання конкурентами більш прогресивних матеріалів та технологій; ˜ нестабільність ринку.
Сильні сторони:	Слабкі сторони:
˜ при замовленні обладнання враховуються побажання замовника; ˜ висококваліфікований персонал; ˜ наявність сервісних філіалів в інших містах; ˜ конкурентоздатність продукції; ˜ відомість бренду на ринку; ˜ комплексність виробництва (проект, виробництво, сервіс); ˜ компактність виробництва; ˜ постійно оновлюваний асортимент виробленої продукції.	˜ неефективний веб-сайт; ˜ залежність термінів виготовлення від закордонних постачальників комплектуючих; ˜ знос обладнання на рівні 70%; ˜ залежність від валютного курсу; ˜ обмеженість на ринку праці спеціалістів-проектувальників у сфері виробництва компресорів; ˜ відсутність складських запасів універсальних комплектуючих.

Стратегії розвитку:

- ˜ Збільшення частки ринку.
- ˜ Збільшення кількості сервісних філіалів.
- ˜ Розробка нових продуктів для завойованих ринків.
- ˜ Перехід на більш прогресивні технології.

Ці чотири елементи можна описати як наступні ризики для підприємства: Втрата постійних замовників і їх перехід до конкурентів: Зменшення кількості сталі замовників може вплинути на прибуток підприємства і його стабільність. Вплив: Зменшення обсягу замовлень, можливий втраті прибутку та репутації.

Зрив строків виконання контракту:

Невиконання узгоджених строків виконання контракту може призвести до негативного впливу на відносини замовника та викликати штрафні санкції.

Погіршення репутації, фінансові втрати через штрафи та можливі судові тяжби.

Зростання цін на вироблене обладнання:

Підвищення вартості виробленого обладнання може викликати незадоволення з боку замовників та спричинити втрату ринкової частки.

Зменшення конкурентоспроможності, втрата клієнтів та негативний вплив на прибуток.

Втрата ринкової частки через технічне відставання від конкурентів:

Недостатня інноваційність та технічне відставання можуть призвести до втрати клієнтів на користь конкурентів.

Зменшення обсягу продажів, втрата ринкової позиції та можливі фінансові труднощі.

Кожен з цих ризиків вимагає уважного аналізу та розробки стратегій мінімізації та контролю для забезпечення стійкості підприємства.

Машинобудування визначає стан виробничого потенціалу всієї промисловості. Рівень його розвитку безпосередньо впливає на ключові показники валового внутрішнього продукту країни (матеріалоємність, енергоефективність), а отже, на конкурентоспроможність продукції всіх галузей промисловості, включаючи саме машинобудування.

Криза суттєво вплинула на перспективи розвитку машинобудування, зокрема підприємств, що пропонують комплексні рішення в області промислових систем подачі повітря. Збереження попередніх темпів розвитку машинобудування підтримується завдяки антикризовій програмі уряду. Для збереження темпів зростання промислового виробництва необхідні інвестиції в матеріальну базу виробництва, підвищення ефективності праці персоналу, вдосконалення методики розподілу ресурсів та управління виробничими процесами, а також впровадження нових рішень з енергоефективності.

Суттєвих змін на зовнішніх ринках, які були б значущими для розглянутої галузі, не очікується. Продукція, порівняно з існуючими імпортними аналогами, конкурентоспроможна завдяки значно нижчим витратам на виробництво та, отже, нижчою ціною для покупців.

Залежність результатів діяльності машинобудівних підприємств, їх фінансового стану та ліквідності від зміни валютного курсу є невеликою через невеликий обсяг зобов’язань у іноземній валюті в загальній сумі зобов’язань.

Для зменшення негативного впливу коливань валютного курсу можна вжити наступні заходи:

1. Зниження долі валютних зобов'язань шляхом орієнтації на постачальників:

Опис: Зменшення валютних обов'язків може знизити чутливість до коливань валютного курсу, орієнтуючись на рублеві розрахунки.

Вплив: Зменшення ризику втрат від коливань валютного курсу.

2. Створення спеціального фонду для виплати валютних зобов'язань:

Опис: Спеціальний фонд може бути використаний для забезпечення оплати валютних зобов'язань у випадку негативного впливу коливань валютного курсу.

Вплив: Забезпечення фінансової стійкості та виплат валютних обов'язків.

3. Збільшення оборотності активів, визначених в рублях, для забезпечення росту доходів в рублях:

Опис: Збільшення оборотності рублевих активів може зменшити ризик втрат від коливань валютного курсу, оскільки частина активів оцінюється в рублях.

Вплив: Зменшення впливу коливань валютного курсу на фінансові показники.

4. Систематичний аналіз виконання партнерами обов'язків по укладеним контрактам:

Опис: Регулярний аналіз та ротація партнерів можуть допомогти визначити та уникнути ризиків невиконання обов'язків з партнерською діяльністю.

Вплив: Мінімізація ризиків фінансових втрат через партнерську діяльність.

5. Мінімізація ризиків впливу інфляції через перехід до передплати в період збільшення темпів інфляції:

Опис: Оплата послуг у період зростання інфляції може допомогти знизити вплив інфляційних ризиків на витрати.

Вплив: Захист від негативного впливу збільшення цін через інфляцію.

Ці заходи спрямовані на зниження фінансового ризику і підвищення стійкості підприємства до впливу зовнішніх факторів.

Ризики, пов’язані зі зміною податкового законодавства, впливають на всіх учасників ринку в однаковому обсязі. У випадку внесення змін до існуючого порядку та умов оподаткування, слід планувати фінансово-господарську діяльність, враховуючи ці зміни.

Ризики, пов’язані зі зміною правил митного контролю та мит, мають вплив, оскільки частина закупленого обладнання імпортується або виготовляється з комплектуючих іноземного виробництва.

Проведений аналіз впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на розвиток підприємства показав, що при використанні сучасних технологій, збільшенні обсягів виробництва та розробці нових продуктів підприємство має можливості збільшення своєї частки на ринку. Пошук нових постачальників сировини сприятиме зниженню собівартості обладнання при незмінній високій якості продукції. Для подальшого розвитку підприємству необхідно збільшувати виробничі потужності, відкривати нові філії сервісних послуг у містах постійних клієнтів.

Отже, розгляд факторів зовнішнього середовища, що впливають на інвестиційну діяльність вітчизняних підприємств машинобудування, дозволив виявити, що ключовим мотивом, що змушує підприємства вкладати кошти в розвиток виробництва в сучасних умовах, є наявність конкуренції на внутрішньому ринку.

Виявлено залежність від валютного курсу, інфляції, митного та податкового законодавства, політичної ситуації в країні, постачальників комплектуючих виробів та матеріалів.

РОЗДІЛ 3
УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Оцінка інвестиційних процесів на промисловому підприємстві

З початку 2012 року компанія Інтерпайп розпочала впровадження повного циклу виробництва трубопрокатної продукції з метою зменшення залежності від імпортних поставок трубної заготовки. Цей крок визначив запуск виробничих цехів металургійного комплексу «Дніпросталь». Проектна потужність цих цехів становить 1,32 млн тон продукції на рік. Це значущо сприятиме зниженню проміжних витрат виробництва трубопрокатної продукції та позитивно позначиться на конкурентоспроможності компанії на ринку. Завдяки новому підприємству, Інтерпайп може практично повністю відмовитися від імпорту трубної заготовки з Росії. На сьогоднішній день співвідношення між власною та імпортною заготовкою становить 30% до 70%. Проте до 2014 року, коли «Дніпросталь» досягне проектної потужності в 1,32 млн тон сталі щорічно, це співвідношення зміниться на 80% / 20%.

Загальна сума інвестицій у «Дніпросталь» складає 700 млн доларів США. Для завершення будівництва промислового комплексу Інтерпайп домовилося про реструктуризацію боргових зобов’язань на суму 887 млн доларів США із одночасним залученням додаткових коштів на суму 136 млн доларів США. Цей крок призвів до того, що сукупний борг компанії перевищив 1 млрд доларів США, і повернення його повністю залежить від ефективності виробничої та збутової діяльності підрозділів Інтерпайп.

У недавнє минуле в Україні відзначається значним зменшенням обсягів заготовки брухту чорних металів. Це також спричинило скорочення експорту брухту чорних металів з України та збільшення його імпорту.

Організаційна структура Інтерпайп включає кілька управлінь, спрямованих на реалізацію продукції в різних регіонах світу та сегментах ринку:

1. Управління з продажів труб:

- до країн Близького Сходу та Середньої Азії;
- до країн НАФТА (США, Мексика, Канада).

2. Управління з продажів труб:

- до країн СНД та Європи.

3. Управління з продажів труб машинобудівного сегмента.

4. Управління з продажу коліс і бандажів.

Поміж торговельними компаніями, що займаються реалізацією продукції Інтерпайп на зовнішніх ринках, є:

- ІНТЕРПАЙП Европа (Щвейцарія),
- ІНТЕРПАЙП Ближній Восток (ОАЕ),
- ІНТЕРПАЙП Северная Америка (США),
- ІНТЕРПАЙП Казахстан (Казахстан),
- ІНТЕРПАЙП Украина (Україна),
- KLW WHEELCO SA (Щвейцарія).

За період з 2017 по 2020 роки експортна виручка ТОВ «ІНТЕРПАЙП Нікопольський завод безшовних труб Ніко Тьюб» зросла в 1,7 раза. Значущий ріст був відзначений на ринках Європи, Північної Америки та України. Проте експортні поставки до країн Азії та Африки скоротилися на 27%. Загальна динаміка зовнішньої торгівлі підприємства відповідає основним тенденціям загального експорту трубної продукції з України. Товарна структура експорту ТОВ «ІНТЕРПАЙП Нікопольський завод безшовних труб Ніко Тьюб» наведена у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4- Показники інвестиційної діяльності

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Чистий прибуток ТОВ «ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮБ», тис.грн.	433146		

Стратегічний розвиток підприємств промисловості тісно пов'язаний із впровадженням інноваційних проектів, зокрема в сфері маркетингу для просування продукції на міжнародному ринку. Таким чином, запропоновано

внести інноваційний проект у ТОВ "ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮД" - створення відділу бенчмаркетингу. Інвестиції у створення нового відділу включають витрати на найм фахівців та придбання необхідного обладнання.

Основні мети відділу бенчмаркінгу полягають у підвищенні ефективності діяльності, прискоренні процесу змін та управлінні ним, розширенні кругозору керівників та усвідомленні досягнень світового рівня. Відділ маркетингу відповідає за організацію оптового продажу, просування продукції та інші аспекти збуту, включаючи добір покупців, управління запасами та організацію транспортування.

Інвестиції у створення відділу становлять 200 000 тис. грн. Чиста теперішня вартість (NVP) складає 554 522 тис грн., внутрішня норма доходності (IRR) - 204%, період окупності - 97 днів (3 місяці). Запланований період окупності на початку проекту становив 2 роки, проте згідно існуючих показників інвестиції повертаються раніше, що свідчить про ефективність проекту.

Стратегічний розвиток промислових підприємств тісно пов'язаний із впровадженням інноваційних проектів, зокрема у галузі маркетингу для розкручування продукції на міжнародному ринку. З цією метою пропонується реалізувати інноваційний проект у ТОВ "ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮД" - створення відділу бенчмаркетингу. Інвестиції в цей новий відділ включають витрати на найм фахівців та придбання необхідного обладнання.

Основні цілі відділу бенчмаркінгу полягають у підвищенні ефективності діяльності, прискоренні процесу змін та управлінні ним, розширенні кругозору керівників та усвідомленні досягнень світового рівня. Відділ маркетингу відповідає за організацію оптового продажу, просування продукції та інші аспекти збуту, включаючи добір покупців, управління запасами та організацію транспортування.

Інвестиції в створення відділу становлять 200 000 тис. грн. Чиста теперішня вартість (NVP) складає 554 522 тис. грн., внутрішня норма доходності (IRR) - 204%, період окупності - 97 днів (3 місяці). Запланований період окупності на початку проекту був 2 роки, але за існуючими показниками інвестиції повертаються раніше, що свідчить про ефективність проекту.

Розрахунок витрат на впровадження ІІП (тис.грн):

1. Витрати на заробітну плату:

˜ Менеджер зі збуту та маркетингових досліджень:

˜ Фахівець з реклами та стимулювання збуту:

˜ Відрахування на соціальні заходи:

2. Витрати на придбання обладнання:

˜ Витрати на придбання оргтехніки (комп'ютери, принтери, факс та ін.): 22000 грн.

˜ Витрати на придбання програмного забезпечення: 6000 тис грн.

3. Постійні витрати:

˜ Витрати на електропаливо, воду та інше: 824 тис грн/рік; всього за весь строк дії ІІП - 1648 грн.

Загальні витрати на впровадження ІІП: 200000 тис грн.

Розрахуємо показники ефективності:

1. Чистий дисконтований дохід (НСВ):

НСВ = (Чистий прибуток * Коефіцієнт дисконту) * Коефіцієнт дії ІІП

НСВ = (433146 * (1 + Коефіцієнт росту прибутку) * Коефіцієнт дисконту) * (рік / термін дії ІІП)

2. Індекс рентабельності (ІР):

ІР = (Чистий прибуток / Всього витрат) * 100

3. Строк окупності (РВР):

РВР = Всього витрат / Річний чистий прибуток

4. Внутрішня норма доходності (IRR):

Розрахунок проводиться за допомогою фінансових калькуляторів або програм для внутрішньої норми доходності.

Ці показники дозволять визначити ефективність впровадження ІІП та оцінити його вплив на фінансові результати підприємства.

Розглянемо процес оцінювання інвестиційного проекту, зосереджуючись на збільшенні чистого прибутку, що є ключовим завданням стратегії розвитку компанії. При цьому важливо враховувати ризики, які виникають під час інвестиційного процесу. Розглядаючи рішення щодо фінансування проекту,

необхідно враховувати фактор часу, оцінюючи витрати, виручку та прибуток від реалізації проекту з урахуванням часових факторів.

У процесі оцінювання інвестицій важливо враховувати упущені можливості у витяганні доходу в майбутньому. Це означає, що сучасна цінність майбутніх доходів повинна бути виміряна з урахуванням цих чинників за допомогою ставки дисконтування.

Ставка дисконтування визначається кумулятивним методом, який включає безризикову норму прибутковості та норму прибутковості, яка покриває ризики на макро- та мікрорівнях. Безризикова ставка доходу часто визначається за допомогою ставки доходу з довгострокових державних облігацій. Однак у зв'язку з особливостями українського фінансового ринку, ми вибрали ставку за депозитними довгостроковими валютними вкладами (долар), яка для крупних та стабільних банків України, таких як Приватбанк, Ощадбанк та Укрсоцбанк, становить 5,5%.

Цей підхід дозволяє реально враховувати рівень ризику та забезпечує надійну оцінку ефективності інвестиційного проекту з урахуванням фактора часу.

Розглядаючи ризики інвестиційно-інноваційного проекту в ТОВ «НІКО ТЬЮД», розглянемо премію за ризик на рівнях мікро та макро. Зовнішні фактори (макропоказники) та внутрішні фактори (мікропоказники) взаємодіють та впливають на діяльність підприємства.

Премія за галузевий ризик для інвестування в ТОВ «НІКО ТЬЮД», як підприємство важкої промисловості, встановлена на рівні 3% згідно Наказу Фонду Держмайна України № 844 від 04.06.2009 [45].

Розмір ризиків на мікрорівні залежить від таких факторів:

1. Розмір компанії: Чим менший розмір компанії, тим вищий ризик.
2. Диверсифікація виробнича та територіальна: Існує взаємозв'язок між рівнем ризику та рівнем диверсифікації виробничої та територіальної діяльності підприємства.

3. Диверсифікація за клієнтами та якість управління: Ризик також залежить від того, наскільки підприємство залучає різних клієнтів та від рівня якості управління підприємством.

Ці фактори взаємодіють та формують загальний рівень ризику для інвестиційно-інноваційного проекту. Це дозволяє об'єктивно оцінити ризики та визначити премію за ризик, необхідну для врахування в інвестиційному проекті.

Розглядаючи ризики інвестиційно-інноваційного проекту в ТОВ «НІКО ТЬЮД», були визначені наступні премії за ризик:

1. Масштаб розміру підприємства: З урахуванням масштабу підприємства, яке є великим, премія за ризик складає 1,5%.

2. Виробнича та територіальна диверсифікація: Оскільки підприємство реалізує лише один вид продукції, але має виходи на зовнішній ринок, премія за ризик виробничої та територіальної диверсифікації складає 1,5%.

3. Ділова активність та фінансова структура: Оцінюючи ділову активність та фінансову структуру підприємства, було визначено премію за ризик на рівні 1,0%.

Отже, загальна ставка дисконтування для інноваційно-інвестиційного проекту на ТОВ «НІКО ТЬЮД» становить 14,5% (безризикова норма прибутковості – 5,5% та премія за ризик – 9%).

Тепер розрахуємо основні показники ефективності інноваційно-інвестиційного проекту, використовуючи табл. 3.5:

1. Чистий приведений дохід (NPV): Сума коштів, яку отримає ТОВ після впровадження проекту у кінці 2021 року з урахуванням ставки дисконтування.

2. Період окупності: Час, необхідний для того, щоб вложені кошти повністю окупились.

3. Внутрішня норма доходності (IRR): Ставка дисконтування, при якій NPV дорівнює нулю.

Ці показники допоможуть визначити ефективність та прийняття рішення щодо інноваційно-інвестиційного проекту на ТОВ «НІКО ТЬЮД».

$$NPV = -200000 + \frac{454803}{(1+0{,}145)^1} + \frac{468447}{(1+0{,}145)^2} = 554522 \text{ грн.} \quad (3.1)$$

Чистий дисконтований дохід (NPV) вартістю 554522 тис.грн свідчить про ефективність інноваційно-інвестиційного проекту на ТОВ «НІКО ТЬЮД». Це говорить про те, що проект може призвести до прибутковості, оскільки сьогоднішня вартість потоку майбутніх доходів перевищує витрати на впровадження проекту.

Внутрішня норма доходності (IRR) - це ставка дисконтування, при якій чистий дисконтований дохід дорівнює нулю. Це важливий показник, оскільки він вказує на внутрішню рентабельність проекту. Якщо IRR більше, ніж вартість капіталу чи ставка дисконтування, то проект вважається ефективним.

Якщо IRR менше вартості капіталу, може виникнути питання щодо доцільності впровадження проекту. Таким чином, розрахунок IRR дозволить визначити, наскільки вигідним є інноваційно-інвестиційний проект з точки зору внутрішньої рентабельності.

$$NPV = -200000 + \frac{454803}{(1+2{,}044)^1} + \frac{468447}{(1+2{,}044)^2} = 0 \quad (3.2)$$

Внутрішня норма доходності проекту складає 204,4% (204,4% > 14,5%), проект є ефективним. Індекс рентабельності становить (PI):

$$PI = \left(\frac{454803}{(1+0{,}145)^1} + \frac{468447}{(1+0{,}145)^2}\right) \Big/ 200000 = 4 \quad (3.3)$$

Розрахунок чистого дисконтованого доходу (NPV) вказує на те, що проект є ефективним, оскільки NPV більше нуля. Це свідчить про те, що вартість потоку майбутніх доходів перевищує витрати на впровадження проекту. Додатково, внутрішня норма доходності (IRR) визначить рентабельність проекту з точки зору внутрішньої ставки доходності.

Показник періоду окупності дисконтований (DPP) є також важливим, оскільки він вказує, через який час інвестиції повернуться. Якщо період окупності дисконтований є розумним і прийнятним для інвесторів, то це може бути ще одним позитивним аспектом для проекту.

Загально, враховуючи NPV, IRR і DPP, можна зробити висновок щодо фінансової ефективності та доцільності інноваційно-інвестиційного проекту.

Період окупності дисконтований склав 97 днів, що значно менше запланованих 2 років. Це свідчить про те, що інвестиції в інноваційний проект повернулися дуже швидко, що може бути важливим фактором для інвесторів та керівництва підприємства. Така ефективність проекту свідчить про його успішність та доцільність.

3.2 Сучасний досвід залучення інвестицій

Основною причиною привертання прямих інвестицій є отримання максимального можливого прибутку при мінімальних ризиках. Проте, основою міжнародного капіталовідносин може бути бажання компаній скоротити транспортні витрати за рахунок створення виробництва неподалік від споживача, а також подолати торговельні бар'єри країни-одержувача шляхом створення власного виробництва на її території.

При аналізі прямих зарубіжних інвестицій слід враховувати труднощі, з якими можуть зіткнутися власники капіталу. Очевидно, що приймаючи рішення про капіталовкладення за кордоном, в першу чергу слід оцінити інвестиційні умови країни-одержувача. Оцінка повинна базуватися на політичних, соціальних, фінансових та економічних факторах.

Визначальними критеріями є економічна та політична стабільність. Однак навіть при повному врахуванні зовнішніх факторів країни-одержувача інвестор не застрахований від невизначеності та ризику, які несе підприємницька діяльність. Виникає необхідність у створенні системи інститутів, спрямованих на згладжування цієї проблеми, а також можливості надання державних гарантій. Їх можуть надавати країна-експортер або імпортер в залежності від поставлених

цілей. Наприклад, країна, зацікавлена у приваблені капіталу, може надати гарантії повернення повної суми інвестованого капіталу чи його частини в разі стихійних лих, націоналізації чи інших непередбачених обставин. Окрім державних гарантій, зменшити ризик зовнішньої діяльності допоможе система страхування іноземних інвестицій. Прямий інвестор отримує страхування від страхових ризиків. Якщо відбувається передбачений у договорі страховий випадок, прямий інвестор отримає компенсацію всіх збитків.

Для привертання іноземних інвестицій необхідно розробити спеціальну економічну політику. Визначальним фактором її вибору є початковий стан балансу зовнішньої торгівлі іноземними інвестиціями. Відповідно до цього виділяються три групи країн:

Перевагою вивозять капітал чи міжнародні нетто-інвестори (Японія);

− приймаючі (Ірландія, Португалія, Іспанія, Туреччина, США);

− ті, для яких характерне приблизно рівновага ввозу і вивозу (Франція).

Безумовно, дане поділ не позбавлене умовності, оскільки будь-яка країна одночасно і постачає інвестиції за кордон, і приймає їх. Тим не менш, подана градація дозволяє виявити певні закономірності у формуванні та впровадженні державної політики у сфері іноземних капіталовкладень.

У світовій практиці існує певна система заходів щодо приваблення іноземного капіталу:

1. Податкові стимули: встановлення прямих податкових пільг; відстрочення сплати податків за інвестування капіталу; політика амортизації; «податкові канікули»; звільнення від митних платежів імпорту обладнання, сировини, комплектуючих виробів; маніпулювання рівнем податку.

2. Фінансові методи стимулювання іноземних інвестицій: субсидії, позики, кредити та гарантії їх надання. Надання фінансових пільг залежить від виконання інвестором поставлених завдань.

3. Нефінансові методи: створення спеціальних економічних зон, спрямованих на забезпечення певної території необхідними факторами виробництва, інформацією, розвиток транспортної та інших видів комунікацій.

Діяльність країни щодо акумулювання перспективних проектів та їх представлення потенційним інвесторам, наявність регіонального законодавства в цій сфері є важливими компонентами сприятливого інвестиційного клімату. Однак процес його формування передбачає постійне вдосконалення як організаційних механізмів, так і регіонального законодавства. Вивчення міжнародного досвіду в цьому напрямку сприяє розробці комплексу заходів з привертання іноземних інвестицій. У цьому відношенні система привернення іноземних інвестицій, створена у Китайській Народній Республіці, представляє інтерес.

Потоки іноземного капіталу головним чином концентруються в обробці та збиранні промислових виробів, капіталоємких галузях промисловості, високих технологіях, торгівлі, а також у послугах та інфраструктурі. Доля інвестицій в сільське господарство до сих пір залишається невеликою. На сьогоднішній день Китай прагне проводити гнучку політику щодо іноземного капіталу. Це проявляється в поєднанні заохочувальних заходів з обмежувальними, адміністративний контроль не суперечить активному використанню економічних важелів та стимулів для впливу на територіальне та галузеве розташування капіталу. Підводячи підсумки, можна зробити висновок, що якщо в 1990-х роках залучення іноземного підприємницького капіталу розглядалося як вспоміжний елемент зовнішньоекономічної стратегії КНР, то вже на початку XXI століття іноземний капітал, в багатьох відношеннях адаптований до умов Китаю, став важливим довгостроковим фактором економічного розвитку країни.

Як приклад успішної реалізації комплексу заходів щодо стимулювання зовнішніх інвестицій на регіональному рівні, можна вказати місто Дацин в провінції Хейлуньцзян.

Експлуатація нафтових родовищ у Дацині розпочалася на початку 60-х років, і зараз Дацин став містом з певною економічною орієнтацією - у місті функціонує 6 великих нафтопереробних заводів, які виробляють 165 видів нафтохімічної та хімічної продукції. Економіка міста протягом останніх кількох років розвивається швидкими темпами завдяки заходам з приваблення інвестицій, які здійснює Народний уряд міста Дацин, а також спеціально

створеній розвиненій організаційній інфраструктурі. З метою підтримки інвесторів в Дацині створена сучасна інфраструктура: дороги, система зв'язку. Особлива увага приділяється приваблению іноземних інвестицій, оскільки китайські посадовці розуміють, що загальні ресурси країн світу більше, ніж однієї країни, а тим більше одного міста. Як інвестиції виступають як грошові кошти і обладнання, так і залучення кваліфікованих фахівців з-за кордону для роботи в Китаї.

Аналогічні заходи проводяться у всіх містах Китаю, але уряд міста Дацин створив ряд додаткових умов, які сприяють приваблению іноземних інвестицій: орендна плата тут менша, ніж в інших містах, для філіалів іноземних компаній оплата за приміщення менша, ніж для китайських підприємств. Ці заходи поширюються і на деякі інші підприємства за рішенням уряду міста Дацин. Проводяться заходи для стимулювання активності населення у сфері залучення іноземних інвестицій. Мешканцю Дацина, а населення складає 2 мільйони 400 тисяч людей, який привертає зовнішні інвестиції, уряд міста виплачує премію зі своїх коштів за диференційованою сіткою: наприклад, якщо залучають інвестиції на суму 100 тисяч доларів США, жителю повертають 8 тисяч доларів.

У правлінні Дацина створені спеціальні органи, які вирішують питання інвестицій: Управління зовнішньої торгівлі та економічного співробітництва міста Дацин, Управління інвестицій міста Дацин, Міжнародна торгова комісія міста Дацин, Комісія з підтримки міжнародної торгівлі міста Дацин, Товариство інвестиційних підприємств міста Дацин. Для спрощення процедури реєстрації підприємств з іноземними інвестиціями та скорочення витрат на управління цими органами керує одна особа - Дай Чуньді. Питання, пов'язані з приваблением іноземних інвестицій, які не входять до сфери діяльності народного уряду міста Дацин, вирішуються спільно з урядом провінції Хейлуньцзян та державними органами. При вирішенні питань, пов'язаних з реєстрацією нових підприємств, уряд міста Дацин виходить з того, що працівники адміністрації міста виконують службову функцію щодо інвестора. Так, строк оформлення документів на відкриття підприємства встановлений не більше одного дня, в іншому випадку на посадовця можуть бути накладені

адміністративні санкції, вплоть до звільнення. Заходи, які проводить уряд міста Дацин, спрямовані не тільки на надання допомоги новоз'явленим спільним підприємствам та філіям іноземних компаній, а й на приваблення інвестицій в існуючі китайські фірми. У таких випадках керівники китайських підприємств включаються до складу міжнародних делегацій, а найважливіші контракти підписує мер міста.

Один із висновків, який очевидний при аналізі китайського досвіду приваблення інвестицій, стосується передусім чіткості розділення повноважень федерального та регіонального рівнів влади. В цьому відношенні очевидно: нам необхідні такі правила, коли федеральний центр бере на себе вирішення основних проблем з приваблення іноземних інвестицій (

Розвиток і прийняття законодавчої бази, є важливим етапом для створення сприятливих умов для іноземних інвесторів. У цьому законі слід визначити основні види податкових та неподаткових пільг для іноземних інвесторів щодо внесків до бюджету області та умови їх надання. Також важливо визначити гарантії використання прибутку, отриманого в результаті реалізації інвестиційного проекту.

Визначення пріоритетних галузей економіки регіону з точки зору забезпечення економічного зростання, розвитку об'єкта оподаткування та підвищення рівня життя населення, а також створення найбільш сприятливих умов для іноземних інвестицій у ці галузі з урахуванням державних інтересів.

Надання інформації потенційним інвесторам про стан та перспективи розвитку економіки регіону та рівень можливого прибутку внаслідок реалізації інвестиційних проектів.

Мери по покращенню інвестиційної привабливості включають в себе:

- Формування сприятливого інвестиційного клімату.
- Зниження інвестиційних ризиків.
- Прискорення структурної перебудови, розвиток нових технічно передових галузей та виробництв.
- Створення ефективно діючих господарських одиниць.

˜ Формування конкурентоспроможного ринкового середовища, ефективна боротьба з монополізмом і створення ліквідної господарської структури без великої кількості посередників.

˜ Розробка ефективного механізму розподілу власності між господарськими суб'єктами, а також між федеральними та місцевими владними структурами.

˜ Створення стабільного економічного та зовнішньоторговельного законодавства, включаючи нормативну базу щодо концесій та розділу продукції.

˜ Спрощення структури податків та зниження податкового тягаря для іноземних інвесторів.

˜ Створення адекватних механізмів страхування іноземних інвестицій.

Для забезпечення ефективної інвестиційної політики і стимулювання притоку іноземних інвестицій пропонується реалізація ряду заходів:

1. Розробка законодавчої бази, в якому необхідно чітко визначити види податкових та неподаткових пільг для іноземних інвесторів, гарантії використання прибутку та умови їх надання.

2. Визначення пріоритетних галузей: Ідентифікація та розробка пріоритетних галузей економіки регіону, які мають високий потенціал для економічного зростання, розвитку податкової бази та підвищення рівня життя. Створення сприятливих умов для іноземних інвестицій у ці галузі з урахуванням національних інтересів.

3. Інформаційна підтримка: Надання інформації потенційним інвесторам про стан та перспективи розвитку економіки регіону, а також про рівень можливого прибутку внаслідок реалізації інвестиційних проектів.

4. Заходи для поліпшення інвестиційної привабливості:

˜ Формування сприятливого інвестиційного клімату: Вживання заходів для створення прозорого та привабливого середовища для іноземних інвесторів.

˜ Спрощення структури податків: Розробка простої та зрозумілої структури податків для зниження податкового тягаря для іноземних інвесторів.

˜ Мінімізація інвестиційних ризиків: Впровадження заходів для зменшення ризиків, пов'язаних з інвестуванням.

5. Створення адекватних механізмів страхування: Розробка системи страхування іноземних інвестицій для забезпечення стабільності та надійності для інвесторів.

Ці заходи допоможуть створити конкурентоспроможне та привабливе інвестиційне середовище в Тюменській області, сприяючи сталому економічному розвитку та підвищенню рівня життя населення.

Фактори, які забезпечують компаніям можливості та стимули для капіталовкладень, можна поділити на кілька категорій:

Вплив Уряду:

1. Великий Вплив Уряду:

~ Податки: Рівень оподаткування та наявність податкових пільг.

~ Регулювання: Обсяг та характер державного регулювання в галузі діяльності фірми.

2. Слабкий Вплив Уряду:

~ Затрати на використання ресурсів: Ступінь втручання уряду в використання ресурсів.

Затрати:

3. Загальні Затрати:

~ Інфраструктурні та фінансові затрати: Рівень інфраструктури та фінансові обмеження.

4. Система Регулювання Ринку Праці:

~ Регулювання ринку праці: Розмір зарплати, витрати на найм робочої сили та умови праці.

5. Затрати за Ринковими Цінами:

~ Вартість визначається ринковими цінами: Затрати, що визначаються ринковими умовами.

6. Розрив між Ринком Факторів Виробництва та Ринком Продукції:

~ Розрив між вартістю виробництва та вартістю продукції на ринку.

Масштаби та Ризики:

7. Економія внаслідок Росту Масштабів Продукції:

- Вигоди від економії внаслідок збільшення обсягів виробництва.

8. Ризики:

- Непередбачуваність та ризики, пов’язані з бізнес-середовищем.

Політична та Інституційна Стабільність:

9. Прозорість та Надійність Політики Уряду:

- Передбачуваність та надійність дій уряду щодо бізнес-політики.

10. Макроекономічна Стабільність:

- Стабільність економіки та фінансового ринку.

Правові та Регуляторні Аспекти:

11. Власність:

- Захист прав власності.

12. Виконання Умов Угод:

- Надійність правового середовища та можливість виконання умов договору.

13. Експропріація:

- Ризик експропріації майна компанії.

14. Реакція Споживачів та Конкурентів:

- Реакція ринку та конкурентів на капіталовкладення.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На підставі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

В епоху глобалізації наука і техніка, а також загальний розвиток людства вимагають активного використання. Також спостерігається трансформація і виникнення нових потреб у соціально-економічній, організаційній та інших сферах суспільства. Сфера виробництва, щоб задовольнити ці потреби, намагається створювати нові матеріальні блага. Але підвищений попит вимагає збільшення обсягів виробництва, оскільки на існуючій виробничій базі важко повністю задовольнити нові потреби. Іншими словами, подальше використання екстенсивного типу виробництва ускладнює розвиток конкурентоздатності підприємств. Виникає гостра необхідність впровадження науково-технічних процесів виробництва продукції. Діяльність підприємств усіх секторів економіки повинна базуватися на інноваційно-інвестиційних принципах.

Трубна промисловість в Україні залишається важливою галуззю в 2021 році, забезпечуючи виробництво різних видів труб та металургійних виробів. У цьому році відзначається активність у сфері експорту труб, зокрема сталевих, які направляються на міжнародні ринки, включаючи країни Європейського союзу та Близького Сходу.

Трубопровідний транспорт залишається ключовою частиною інфраструктури, особливо для перевезення природного газу, нафти та інших енергетичних ресурсів. Проте у 2021 році галузь стикається з викликами, такими як старіння обладнання, економічна нестабільність та конкуренція на світовому ринку.

Розвиток і модернізація трубної промисловості залишається актуальною задачею для впровадження новітніх технологій, розробки нових продуктів та підвищення стандартів якості. У 2021 році важливо враховувати виклики глобального ринку та забезпечити галузі конкурентоспроможність та стійкість.

Стратегічний розвиток підприємств промисловості тісно пов'язаний із впровадженням інноваційних проектів, зокрема в сфері маркетингу для

просування продукції на міжнародному ринку. Таким чином, запропоновано внести інноваційний проект у ТОВ "ІНТЕРПАЙП НІКО ТЬЮД" - створення відділу бенчмаркетингу. Інвестиції у створення нового відділу включають витрати на найм фахівців та придбання необхідного обладнання.

Основні мети відділу бенчмаркінгу полягають у підвищенні ефективності діяльності, прискоренні процесу змін та управлінні ним, розширенні кругозору керівників та усвідомленні досягнень світового рівня. Відділ маркетингу відповідає за організацію оптового продажу, просування продукції та інші аспекти збуту, включаючи добір покупців, управління запасами та організацію транспортування.

Інвестиції у створення відділу становлять 200 000 тис. грн. Чиста теперішня вартість (NVP) складає 554 522 тис грн., внутрішня норма доходності (IRR) - 204%, період окупності - 97 днів (3 місяці). Запланований період окупності на початку проекту становив 2 роки, проте згідно існуючих показників інвестиції повертаються раніше, що свідчить про ефективність проекту.

Експерти передбачають, що обсяг виробництва трубної продукції в Україні складатиме від 2,1 до 2,2 мільйонів тонн. За їхніми прогнозами, зростання виробництва труб може бути зумовлене такими чинниками:

- збільшенням внутрішнього виробництва трубної заготовки для зменшення залежності від імпорту та зниження собівартості кінцевої продукції;
- зниженням імпортних мит на українські труби до країн ЄС;
- подальшим вирішенням питання квот на поставки української трубної продукції до інших країн.

Однією з пріоритетних задач державної політики в галузі науково-технологічної безпеки є розвиток національної інноваційної системи. Для досягнення цієї мети потрібно:

- визначити основні параметри інноваційної моделі розвитку та структурної перебудови національної економіки;
- оцінити наявний технологічний потенціал вітчизняного виробництва конкурентоспроможної високотехнологічної продукції та розробити заходи щодо його реалізації;

˜ провести аналіз чинних стратегічних і програмних документів на предмет їхньої інноваційної спрямованості та внести відповідні корективи.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Економіка і організація інноваційної діяльності : підруч. / О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін. ; Під ред. проф. О.І. Волкова, проф. М.П. Денисенко. К. : Професіона, 2004. 960 с.

2. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність : [навч. посіб. для студ вищ. навч. закл.]. / П.П. Микитюк, Б.Б. Сенів. К. : Центр учбової літератури, 2019. 392 с.

3. Колодинський С.Б. Стан та перспективи розвитку інноваційної діяльності в економіці Одеського регіону Прометей : регіон. зб. наук. пр. з економіки. Донецьк, 2010. – Вип. 2(32). С. 31-35.

4. Федоренко В.Г. Інвестознавство : підруч. / В.Г. Федоренко [3-тє вид., доп.]. К. : МАУП, 2004. 480 с.

5. Закон «Про інноваційну діяльність» №40-IV від 04.07.2002 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2002. № 36. Ст. 266.

6. Кондур О.С. Інноваційна політика в умовах трансформації підприємств *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : зб. наук. пр*. Івано-Франківськ, 2009. Вип. V, Т. 1. С. 81-100.

7. Інноваційна трансформація промислового сектору економіки України та механізми її регулювання : монограф. / [Філіппова С.В., Волощук Л.О., Смоквіна Г.А. та ін.] ; під ред. Філіппової С.В. Одеса : ВМВ, 2009. 180 с.

8. Дука А. Фінансування спільних інноваційних проектів *Фінанси України*. 1999. №11. С. 24-26.

9. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства : підруч.. К. : КНЕУ, 2013. 608 с.

10. Федулова Л.І. Інноваційна економіка. К. : Либідь, 2016. 480 с.

11. Активізування інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств : монограф. / Кузьмін О.Є., Князь С.В., Вівчар О.Й., Мельник Л.І. ; За наук. ред. проф., д-ра екон. наук О.Є. Кузьміна. Стрий : ТзОВ «Укрпол», 2015. 250 с.

12. Долгошея Н.О. Організаційно-економічний механізм інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2019. № 1(55). С. 192-195.

13. Васильєва С.І. Інноваційна інфраструктура як елемент національної інноваційної системи розвитку економіки /Сучасні проблеми інноваційного розвитку держави : ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф., 29-30 жовтня 2008 р.: тези доповідей / *Придніпровська державна академія будівництва та архітектури.* Т.4. Дн-ськ, 2008. С. 16-20.
14. Колесніченко В.Ф. Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» Х., 2016. 20 с.
15. Кукрус А. Наука: организация, планирование управления: Система и методы правового регулирования Таллин: Валгус, 1988. 256 с.
16. Новікова І.В. Інноваційний потенціал підприємства: оцінка та фінансово-інвестиційне забезпечення розвитку (за матеріалами підприємств алмазно-інструментального виробництва України) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. : 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами». К., 2003. 20 с
17. Васильєва С. Інноваційний процес, як необхідна складова інноваційної діяльності в умовах перехідної економіки Молода наука 2019 : універ. наук.-практ. конф. студ. та молод. учених: тези доповідей / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2010. С. 328-329.
18. Нетудихата К.Л. Інноваційні аспекти регіонального розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.01.01 «Економічна теорія» / К.Л. Нетудихата. Дн-ськ, 2004. 20 с.
19. Андросова О.Ф. Трансфер технологій як інструмент реалізації інноваційної діяльності : монограф. К. : Кондор, 2017.265 с.
20. Васильєва С.І. Оцінка ефективності впровадження інновацій на підприємствах харчової промисловості Сучасний менеджмент : проблеми теорії та практики : V Міжвузів. наук.-практ. конф. студ., молод. вчених та спец., 20 травня 2011 р.: тези доповідей / Криворізький технічний університет. Кривий Ріг, 2011. С. 224-225.
21. Адарюкова М.О. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку України *Вісник Приазовського державного технічного університету*. 2018. Вип. 18, ч. 1.

–С. 314-319.

22. Атаманова Ю.Е. Господарсько-правове забезпечення інноваційної політики держави : монограф. / Ю.Е. Атаманова. Харків : Вид-во „ФІНН”, 2018. 424 с.

23. Економіка підприємства : підруч. / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. [вид. 2-ге, перероб. та доп.]. К. : КНЕУ, 2005. 528 с.

24. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент : навч. посібник К. : КНЕУ, 2013. 504 с.

25. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність : [навч. посіб. для студ вищ. навч. закл.]. / П.П. Микитюк, Б.Б. Сенів. К. : Центр учбової літератури, 2019. 392 с.

26. Методи оптимізації якості продукції URL: http://economy-ru.info/info/126892/ (дата звернення: 05.11.2023).

27. Основи менеджменту якості. URL: иhttps://www.libr.dp.ua/sitelibr/?idm=1&idp=177&ida=940 (дата звернення: 05.11.2023).

28. Сутність організаційно-економічного механізму управління. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/zhuk4.htm (дата звернення: 05.11.2023).

29. Сучасні підходи до управління підприємством URL: http://conf.management.fmm.kpi.ua/vi-konf/paper/view/1416 (дата звернення: 05.11.2023).

30. Товарний асортимент на підприємстві URL: мhttps://cyberleninka.ru/article/n/formuvannya-tovarnogo-15.asortimentu-zasib-pidvischennya-efektivnosti-tovarnoyi-politiki (дата звернення: 05.11.2023).

31. Товарнийм менеджмент URL: тhttps://stud.com.ua/34597/tovaroznavstvo/harakteristika_distsiplini1 (дата звернення: 05.11.2023).

32. Катаєв О. Резерви технічного переозброєння енергомістких підприємств гірничо-металургійного комплексу *Економіка України.* 2018. № 2. С. 84 – 88.

33. Сучасний стан чорної металургії URL:. http://agrobiz.in.ua/suchasnyj-stan-2

34. Виробництво промислової продукції за видами в Україні за січень – грудень 2011 року. Статистичний бюлетень / Державна служба статистики URL:: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 20.11.2023).

35. Наказ Фонду Держмайна України № 844 від 04.06.2009 р. Щодо встановлення розміру умовно безризикової складової ставки капіталізації, яка використовується для розрахунку ставки капіталізації, та інших показників URL: http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0844224-09 (дата звернення: 20.11.2023).